

Kristdemokraternas förslag till budget 2005

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

KRISTDEMOKRATERNAS PRIORITERADE OMRÅDEN	1
Mer tid för barnen	1
Mindre barngrupper och ökad kvalitet	2
Satsa på skolan	3
Trygghet och valfrihet för äldre	3
Satsa på personalen	4
Trygg och säker stad	4
Integration	5
Kista och Rinkeby	6
Bygg bostäder	7
Öka framkomligheten i trafiken	7
En hållbar stad	8
En framgångsrik idrottsstad	8
Förstärk demokratin	8
Skattesats	9
FÖRUTSÄTTNINGAR	10
Stockholmsregionens betydelse för tillväxten	10
Regeringens mål kan inte nås	11
Skatteutjämningen	11
Ökat regionalt samarbete	11
Felaktiga besparingar	12
Arbetslöshet passiviserar	12
Det civila samhället	13
Ökad självständighet för kommunerna	13
Utmaningar som stadens majoritet inte kan hantera	13

Vallöften och svek	14
Tio förlorade år för Sverige	14
--- och två förlorade år för Stockholm	15
STADSÖVERGRIPANDE FRÅGOR	16
Demokrati / Stadens politiska organisation	16
Personalpolitik	16
Medarbetarna	16
Ledar- och kompetensutveckling	17
Arbetsstidsförkortning	18
Kompetensfonden	18
Jämställdhet	18
Miljömiljarden	18
Integrationspolitik	19
Inrätta en stadsvakt	21
Funktionshinder och tillgänglighet	21
Barnkonventionen	22
Bidrag till förskolor med hög hyra	22
Central medelsreserv	23
Kommunfullmäktige m.m.	23
STADSDELSNÄMNDER	24
Stadsdelsnämndernas uppgifter	24
Stadsdelsnämndernas indelning	24
Pedagogiska verksamheter	25
Förskoleverksamhet	25
Förskolans inriktning	25
Rättvisa mellan barnfamiljer	26
Familjedaghem	26
Avgiftsfri månad	26
Skolbarnsomsorg	27
Mellanstadieverksamhet	27

Grundskola	27
Värdegrunden	28
Föräldrarnas betydelse	28
Individualisering	28
Barn i behov av särskilt stöd	29
Verksamhet för barn och ungdom	29
Öppna förskolor och parklekar	29
Förstärk ungdomars inflytande	30
Erbjud alla möjlighet till kollo	30
Utveckla fritidsverksamheten	30
Kultur- och föreningsverksamhet	31
Äldreomsorg	31
Motverka åldersdiskriminering och se äldre som en tillgång	31
Satsa på kompetensutveckling	32
Anställ geriatriker	32
Anhörigvården	33
Servicehus och Seniorboende	33
Samarbete mellan staden och landstinget	33
Valfrihet	34
Omsorg om funktionshindrade	35
Valfrihet	35
Boende	36
Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri	36
Familjehem	37
Stöd det civila samhällets insatser	37
Barns och ungdomars drogvanor	37
Missbruk	38
Våld mot kvinnor	39
Psykiskt funktionshindrade	39
Stadsmiljöverksamhet	40
Naturområden, skötsel av parkmark och snöröjning	40
Agenda 21	40
Flyktingmottagande	40
Ekonomiskt bistånd	41
Arbetsmarknadsåtgärder	41
BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN	43
GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN	43

Bygg fler bostäder	44
Tillgänglighet	44
Försäljning av mark och byggnader	45
Förebygg kriminalitet	45
Trängselskatterna	45
Öka framkomligheten	46
Kollektivtrafiken	46
Trafiksäkerhet	47
Flygkapacitet i Stockholmsregionen	47
Gratis parkering för miljöbilar	47
IDROTTSNÄMNDEN	48
Stöd idrotten som folkrörelse	48
KULTURNÄMNDEN	49
Biblioteken	50
Kulturhuset	50
Kulturstödet	50
Sponsring	50
Överföring till stadsdelsnämnderna	50
KYRKOGÅRDSNÄMNDEN	51
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN	52
Utbyggnad av 3G-nätet	52
Tillsynsarbetet	52
Miljömiljarden	53
Trafikens utsläpp	53
Livsmedel	54
RENHÅLLNINGSNÄMNDEN	54

Biogas	55
Fastighetsnära källsortering	55
Återvinningscentraler	55
Övrigt	56
SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN	56
Hemlöshet	57
S:t Lukas	58
Familjerådgivning	58
Samverkan med landstinget	58
Våldtagna kvinnor	59
Supporter	59
Säkerheten vid krogarna	59
Drogförebyggande arbete	60
STADSBYGGNADSNÄMNDEN	61
Bygg fler bostäder	61
Funktionshinder	62
Brottsförebyggande frågorna	62
Vision för Söderort	62
Etablering av lågprisbutiker	63
Regionalt samarbete	63
Utbyggnad av 3G-nätet	64
STADSMUSEINÄMNDEN	64
STOCKHOLMS FASTIGHETS- OCH SALUHALLSNÄMND	65
UTBILDNINGSNÄMNDEN	65
Värdegrund	65
Gymnasieskolan	65

Dyslexicentrum	66
Elever med utländsk bakgrund	66
SFI	67
Särskolan	68
Vuxenutbildning	68
Vuxna förståndshandikappade	68
Enskilda förskolor	68
KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB	69
Försäljning av bolag	69
BOSTADSBOLAGEN	69
Omvandling till bostadsrätter	70
Hyressättningssystemet	70
Skatteskrapan	70
Nybyggnation och förvaltning	70
AB STOCKHOLMSHEM	71
CENTRUMKOMANIET AB	71
STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB	71
STOCKHOLMS STADS NÄRINGSLEVSKONTOR	71
Små och medelstora företag	71
Tjänstesektorn har stor betydelse	72
Stockholm Visitors Board	73
STOCKHOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB	73
AB STOKAB	73
STOCKHOLMS STADSTEATER AB	74

Kristdemokraternas förslag till budget för år 2005

KRISTDEMOKRATERNAS PRIORITERADE OMRÅDEN

Stockholm har stora möjligheter att återuppväckas som en framgångsrik stad som står sig i jämförelse med andra huvudstäder i Europa. Vi kristdemokrater tror på människors inneboende kraft och vilja att påverka vårt samhälle. Om denna kraft, som under alltför långt socialdemokratiskt regeringsinnehav hållits tillbaka, får frigöras kommer människor att agera på ett helt annat sätt. Fler företag kommer att starta, fler människor kommer att uppleva att arbete också ger välbefinnande och fler kommer att kunna nyttja eget val i barnomsorgen, i våra skolor samt inom äldre- och handikappomsorgen. Denna uppåtgående spiral ger fler jobb och minskar andelen människor som idag tyngs av arbetslöshet och bidragsberoende. När fler människor får arbete ökar stadens skatteintäkter och resurser frigörs till verksamheter som idag bara får hantera besparingar i stället för utveckling.

En ökad välfärd och förbättrade livsvillkor för barn och äldre är kristdemokraternas viktigaste prioritering. Staden ska bli Sveriges bästa kommun när det gäller valfrihet, omsorg och livskvalitet för barnen och de äldre. Vi vill se ökade möjligheter till eget val och köpkraft för barnfamiljerna, ökat ekonomiskt utrymme för enskilda familjer och pensionärer genom sänkt inkomstskatt.

Goda förutsättningar finns för detta om de små naturliga gemenskaperna, som familjen, grannskapet och arbetsgemenskapen, tillåts fungera och människors egna resurser tas tillvara. God omsorg och utvecklat stöd när det behövs kan kombineras med egna val och därigenom visad respekt för varje barns och varje äldres integritet och olikhet.

Den socialistiska majoriteten har inte tilltro till enskilda människor utan genom höga skatter frångår de makten att styra över en stor del av sina liv. Socialdemokraterna har genom en medveten politik tvingat människor att bli beroende av samhället, staten och kommunerna.

Mer tid för barnen

I storstadens höga tempo lever många människor under hård press. Stressade barn och vuxna är effekten av en samhällsutveckling där de flesta barnfamiljer lever utan marginaler, såväl vad avser ekonomiska tillgångar som tid. Den minutjakt och brist på marginaler i tillvaron som de flesta barnfamiljer lever under inverkar självfallet negativt på både barns och vuxnas livskvalitet. Att skapa mer tid för barnen måste vara ett viktigt politiskt mål liksom att människor ska kunna leva på sin lön och slippa bidragsberoende.

Fungerande familjer leder till färre separationer, mindre stress och magsår, mindre risk för drogmissbruk osv. Om vi vill tränga tillbaka den rotlöshet och vilshenhet som existerar hos många barn och ungdomar idag måste samhället tydligt visa sin uppskattning av ansvarstagande föräldrar. Vi får aldrig det problemfria samhället, men utan fungerande hem och familjer, där föräldrar tar

ansvar för sina barn, finns inte ens förutsättningar för att skapa den trygghet som motverkar både våldsbenägenhet och drogberoende.

Familjerådgivningen fyller en viktig funktion och därför får inte väntetiden för det första besöket överstiga tre veckor. Genom en familjerådgivningspeng skulle utbudet av rådgivare kunna öka och väntetiden därigenom kortas.

Familjerna i Stockholm måste få ökade praktiska och ekonomiska möjligheter att välja den kombination av minskad arbetstid och barnomsorg utanför hemmet som passar varje familj bäst. Den fullständigt ensidiga subventionen av vissa barnomsorgsformer, och bristen på möjligheter att välja andra lösningar, har accentuerats ytterligare genom införandet av maxtaxan.

Kristdemokraterna vill ha en helt ny familjepolitik som ger föräldrarna mer tid för barnen. Förutom höjda nivåer i föräldraförsäkringen finns i Kristdemokraternas alternativ en möjlighet att ta ut ett stort antal barndagar efter föräldraledigheten. Allt för att öka föräldrarnas möjlighet att få mer tid med barnen. Detta system ger föräldrarna stora möjligheter att forma sin tid tillsammans med barnen och familjen får möjlighet att välja den form av barnomsorg som passar dem bäst. Denna politik minskar trycket på förskolan, vilket kan leda till minskade barngrupper.

Maxtaxan var inte en åtgärd för kvalitet i förskolan, utan var ett lockbete för småbarnsföräldrarna i valet 1998. Reformen är starkt underfinansierad. Tendenserna pekar på att barnen är längre tid i förskolan, vilket innebär ökade kostnader för staden. Majoritetens avsikt är därtill uppenbarligen enligt budgetförslaget att med politiska medel "öka andelen barn som går i förskolan". Detta förstärker orättvisorna inom barnomsorgen och förvärrar kvalitetsproblemen i förskolan. I stället bör en mångfald alternativ eftersträvas där föräldrarnas eget val respekteras.

Kristdemokraterna vill att staden hos regeringen ansöker om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet. Om detta har Kristdemokraterna och Miljöpartiet gemensamt motionerat i Riksdagen och i Kommunfullmäktige.

Mindre barngrupper och ökad kvalitet

Kommunfullmäktige bör besluta om ett tak för barngruppernas storlek i förskolan och arbetet för att minska barngruppernas storlek måste prioriteras högre. Kristdemokraterna avsätter 150 mnkr mer än majoriteten för att öka takten i arbetet med minskade barngrupper.

Enligt modern utvecklingsforskning kan inte små barn relatera till alltför många människor i sin närmaste omgivning. Småbarnsgrupper bör inte överskrida 13/14 barn och syskongrupper bör inte överskrida 17/18 barn.

Samtidigt som barngrupperna blivit större i förskolan över landet har Öppna förskolor och familjedaghem minskat. Antalet Öppna förskolor har minskat med nästan 50 % under socialdemokraternas regeringstid.

Familjedaghemmen behöver en renässans i staden. För många familjer som värdesätter små barngrupper och en hemlik miljö är de ett bra alternativ. Det ska vara möjligt att få familjedaghem i alla delar av staden. Därför behövs en informationssatsning och särskilda åtgärder för att locka fler att arbeta som dagbarnvårdare. Familjedaghem ska vara ett likvärdigt alternativ till förskola.

Förskolan bör betona trygghet, omsorg och lek. För de yngsta är omsorgen särskilt viktig. Den pedagogiska verksamheten kan sedan tillta med växande ålder. Mindre barngrupper, föräldrasamverkan och ändamålsenliga lokaler ökar möjligheterna för personalen att göra ett bra jobb.

Satsa på skolan

För att skolan skall fungera på bästa sätt är det viktigt att det finns en god relation mellan skolan och hemmet. När eleven skrivs in i skolan bör även föräldrarna ”skrivas in” för att markera att skolan önskar ett samarbete. Ett ”kontrakt” bör tecknas om ansvars- och rättighetsfördelningen mellan elever, föräldrar/vårdnadshavare och skola.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Elever med inlärningssvårigheter måste garanteras rätt att få extra stöd. Elever med speciell fallenhet för ett ämne måste också bli uppmärksammas och ges ytterligare stimulans för att utvecklas vidare. Ökad individualisering är nödvändig för att kunna tillgodose alla elevers olika behov. Individualisering kan ske såväl inom klassen som genom nivågrupperingar. Inrättandet av profilklasser inom språk, matematik och estetiska ämnen likväl som idrottsklasser av olika slag är ett sätt att möta dessa behov och innebär en ökad valfrihet.

Särskilda handlingsplaner mot mobbning ska finnas och tillämpas på alla skolor.

För att skapa trygghet och trivsel i skolan måste verksamheten baseras på en god och väl förankrad värdegrund. Varje skola måste arbeta aktivt för att förverkliga värdegrunden i sin dagliga verksamhet, göra den till något levande och konkret. Etik måste levas, den kan inte bara sägas utan den skall genomsyra hela skolans arbete. Skolorna skall redovisa sitt värdegrundsarbete i sina kvalitetsredovisningar. Stadens skolinspektörer och även de nya förskoleinspektörerna skall bevaka värdegrundsarbetet.

Trygghet och valfrihet för äldre

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och kan klara sig själva samtidigt som de kan utgöra ett stöd för sin omgivning. De äldres vilja och möjligheter att hjälpa och stötta varandra bör bättre tas tillvara av staden. Även de äldre vill ha möjlighet till eget val när det gäller hemtjänst och avlösar- och ledsagarservice. Denna möjlighet sågs hotad med den nya majoritetens tillträde. Verkligheten visar att fler och fler äldre väljer att själva påverka hur deras vård ska se ut. Den nya vänstermajoriteten är splittrad men förslaget om fortsatt möjlighet för de äldre att välja omsorgsgivare röstades

(kd):4

igenom. Ett förslag som Kristdemokraterna gärna gav sitt stöd. Eget val bör också gälla boendet.

Vid biståndsbedömning bör hänsyn tas till många äldres behov av små insatser oftare än endast några längre pass.

En ”Martin Timell” bör anställas i varje stadsdelsnämnd för att möta de äldres behov av enkla men för de äldre riskfyllda göromål. Antalet fallolyckor skulle därmed kunna minska.

Kristdemokraterna vill uppmärksamma de omfattande arbete som anhöriga gör i äldreomsorgen. En satsning behövs för att stödja de som vårdar anhöriga bland annat genom olika former för avlastning och genom anhöriggrupper som ges stöd och handledning.

Den stora omvandlingen av servicehus till seniorboenden försvårar för de äldre att få ett sådant boenden. Det skapar stor oro eftersom det också finns risk att äldre tvingas att flytta från ”sitt” servicehus. Den stora utbyggnad av särskilda boenden som genomfördes under den föregående mandatperioden kommer nu inte de äldre tillgodo på grund av omvandlingen. Fler platser behövs också bland annat för korttidsboende.

Satsa på personalen

Demens är en uppmärksammas sjukdom som allt fler människor drabbas av. Idag räknas den som vår fjärde största folksjukdom. Särskilt bör de som bor i särskilda boenden uppmärksammas så att de får genomgå demensutredning. För att de demenssjuka ska få en värdigare och bättre vård bör staden utbilda äldreomsorgspersonal om demens. Dessa kan därefter fungera som handledare åt annan vårdpersonal så att kompetensen finns på alla våra boenden men också inom hemtjänsten. Utbildning och kunskap minskar den psykiska påfrestning det innebär att arbeta med denna grupp av människor och det ökar säkerheten för den demente. Kristdemokraterna avsätter resurser för detta arbete.

Vårdpersonal måste liksom andra grupper få möjlighet till en karriärstege för att därigenom kunna påverka sin löneutveckling.

Den stora sjukfrånvaron måste åtgärdas och varje långtidssjukskriven måste få en egen rehabiliterings- och utvecklingsplan. Det handlar om åtgärder på arbetsplatsen men det handlar också i stor utsträckning om varje enskild persons livssituation. Staden har ett ansvar att öka delaktigheten och möjliggöra flexibla arbetsformer, arbetssätt och arbetstidslösningar.

Trygg och säker stad

För att vårt samhälle ska vara tryggt och säkert att leva i krävs att alla människor tar sitt ansvar. Vi måste alla som individer känna att det är positivt att anmäla brott och vittna om sådant vi sett. Den socialdemokratiska regeringen, med stöd av vänsterpartiet och miljöpartiet, väljer att nedprioritera huvudstadspolisen på ett sätt som gränsar till ren mobbning. Stockholmspolisen har en minskande och alltmer utarbetad personal och ett

skenande budgetunderskott på åtskilliga hundra miljoner. I denna situation är det därför särskilt viktigt att Stockholms stad tar sitt ansvar för brottsförebyggande arbete och trygghetsskapande åtgärder. En stadsövergripande brottsförebyggande strategi behövs och en viktig del i denna är samarbetet med frivilligorganisationer. Genom samarbete med organisationer som Farsor och Morsor på stan, Lugna Gatan, Fryshuset och KRIS kan staden få god utväxling på sina insatser. Det är glädjande att det i stadsdelsnämnderna på många håll nu finns fungerande lokala brottsförebyggande råd. Staden bör dessutom ta ett större ansvar för den konkreta bevakningen av allmänna platser genom att en kommunal stadsvakt inrättas. Detta är en uppgift som blir än mer angelägen när huvudstadsregionens statliga polis så tydligt sätts på undantag av regeringen. Försök med Medborgar- och Centrumvårdar har gjorts och fallit väl ut i någon stadsdel och i Malmö finns ett försök med stadsvakter.

Vid stadsplanering inför nybyggnation bör en trygghetsanalys tas fram inför beslut.

En del av staden som borde vara fredad för brott är våra kyrkogårdar men tyvärr utsätts speciellt äldre för väskryckningar men även bilinbrott förekommer. Staden bör även här ta sitt ansvar för trygghetsskapande åtgärder. En mängd undersökningar och utredningar visar också på att bra park- och gångvägsbelysning ökar trygghetskänslan hos de som vistas där.

I parker och på andra offentliga platser där överfall skett bör staden överväga att inrätta kameraövervakning. Som ett sätt att skapa trygghet och förhindra ytterligare överfall är kameraövervakning av offentliga platser en rimlig åtgärd.

Integration

Integration gäller inte bara invandrare. Det är en ömsesidig process där företrädare för majoritetsbefolkning och minoriteter av olika slag möts och berikar varandra. Denna process är lika viktig för alla individer och grupper som har svårt att accepteras i arbets- och samhällsliv, t ex fysiskt eller psykiskt funktionshindrade, hemlösa, personer som söker komma ur ett drogmissbruk eller sådana som lämnat en kriminell bana och vill inlemmas i samhället. Det är viktigt att integrationsprocessen för olika individer och grupper tar tillvara människors egna initiativ och förmågor. ”Tycka-synd-om-mentaliteten” leder lätt till ett omhändertagandeperspektiv.

Det socialdemokratiska omhändertagandeperspektivet har varit särskilt framträdande inom integrationspolitiken när det gäller invandrare. Förutsättningarna för integration i samhället måste erbjudas omgående när någon flyttar till Sverige. Arbete ger möjlighet till viktiga sociala kontakter och till att lära sig språket. Möjligheterna till praktik/arbete kombinerat med svenskundervisning knuten till individens yrkes-, utbildnings- eller intresseområde bör utvecklas enligt de olika framgångsrika försök som startat under föregående mandatperiod.

Det är alldeles för många invandrare som p g a svårigheter att validera utbildningar utför arbeten som de är överkvalificerade för.

Staden måste fortsätta bevaka att arbetsförmedlingarna även låter personer med ofullständiga kunskaper i svenska anmäla sig som arbetssökande. Samarbetet mellan stadsdelar, arbetsförmedlingar och företag måste vidareutvecklas så att varje nyinvandrad person snabbast möjligt kommer ut i praktik, arbete, utbildning eller annan meningsfull sysselsättning.

Varje nyinvandrad familj ska dessutom erbjudas en kontaktfamilj eller kontaktperson. Helst ska en kontaktperson ha liknande yrkeserfarenheter, utbildning eller intressen som flyktingen/invandraren. En framgångsrik verksamhet för rekrytering av kontaktpersoner ("flykting-guider") har startats och bör vidareutvecklas.

Ett regionalt flyktingmottagande i kombination med en flyktingpeng bör genomföras. Med ett regionalt flyktingmottagande motverkas de inlåsnings effekter som idag finns med det kommunala flyktingmottagandet i framförallt storstadsregionerna. En flykting bör ha samma möjligheter som den som är bosatt i Sverige när det gäller möjligheten att söka bostad, arbetsplats, svenskundervisning mm i hela Stockholms- och Mälardalsregionen oberoende av kommungränserna. "Kommunplaceringen" bör alltså ersättas av flyktingens eget fria val grundat på god information om bostads- och arbetsmöjligheter inom regionen.

Kista och Rinkeby

Kristdemokraterna vill som ett viktigt integrationsprojekt se ett samgående mellan Kista och Rinkeby stadsdelsnämnder. Detta område utgör trots nedgången i IT-branschen Stockholms hetaste tillväxtregion och har stora tillgångar i en mångkulturell befolkning. Genom ett samgående skulle de båda stadsdelsnämndernas särart kunna tillvaratas och nya spännande utvecklingsmöjligheter se dagens ljus. Dessutom skulle grönområdet mellan stadsdelarna kunna utvecklas så att det skapar kontakter och ger en känsla av ett gemensamt offentligt rum istället för att isolera stadsdelarna från varandra. Utbildning, företagsamhet och arbetsmarknad, kultur-, sport- och fritidsverksamhet skulle också vinna på en samordning av dessa stadsdelars resurser.

Satsningar på Stockholms ytterförorter är ovärderliga investeringar i framtiden. Därför ska Stockholms ytterstad bli levande samhällen där bostäder, skolor, företag, myndigheter samt olika typer av service och demokratiska institutioner ska finnas. Regeringens införande av en stopplag förhindrade staden att genom bostadsbolagen investera sina egna medel i upprustning och förnyelse i ytterstaden. Staden uppvaktade regeringen med krav på att få nyttja dessa medel för en omfattande investering i de människors livsmiljöer som finns i främst miljonprogramsområdena. Då denna uppvaktning tyvärr inte kröntes med framgång bör staden, inom ramen för sina övriga resurser, genomföra ett investeringsprogram.

Alla Stockholms förorter, inte minst våra så kallade "miljonprogramsområden" präglas av stora tillväxtpotentialer. Där ska bostadsmiljöerna rustas upp och kompletteras med arbetsplatser och verksamheter av olika slag. Alla

förvaltningar, bolag och övriga verksamheter i Stockholms stad ska samverka för att genomföra denna "Ytterstadens förnyelse". Stadsdelsnämnderna blir centrala i denna utveckling med stöd av andra nämnder och bolag. Varje stadsdelsnämnd bör ha ansvaret för att utveckla medborgarinflytandet i denna process. Erfarenheter kan hämtas ur den tidigare Ytterstadssatsningen, men de avgörande besluten om olika satsningar ska alltid fattas av respektive stadsdelsnämnd.

Sveriges riksdag har fattat beslut om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Informationsinsatser och andra åtgärder behövs i kommunerna för att detta riksdagsbeslut ska få lokalt genomslag. Därför bör en samrådsgrupp bildas under kommunstyrelsen med företrädare för i Stockholm verkamma organisationer för samer, romer, judar, finnar och Tornedalsfinnar och dessa gruppers minoritetsspråk. Samrådsgruppen bör tillsammans med kommunstyrelsen utforma en minoritetspolicy. Exempel på liknande kommunalt samarbete med de nationella minoriteterna kan hämtas från bland annat Göteborg.

Bygg bostäder

Utmaningen att bygga bostäder i Stockholmsregionen måste tas på största allvar. Byggandet bör i första hand ske på redan exploaterad mark. Olika möjligheter bör tas tillvara utöver nybyggnation genom ombyggnad av kontorshus, påbyggnad av låghus och byggande av höghus.

Kristdemokraterna vill att staden uppvaktar regeringen i syfte att förenkla regelverket för byggande samt minska skatterna för byggande och boende. Majoriteten har bestämt sig för att stoppa omvandlingen till bostadsrätter även i ytterstaden. Det är beklagligt att majoriteten inte tilltror de som bor i stadens bostadsbolag att kunna ta ett större ansvar för sitt boende och sin boendemiljö och få ett bättre grepp om sina boendekostnader.

Öka framkomligheten i trafiken

Att lösa Stockholmsregionens trängsel- och framkomlighetsproblem är en av de viktigaste uppgifterna de närmaste åren. På längre sikt bör inriktningen vara att utveckla Stockholmsregionen till en flerkärnig region så att beroendet av innerstaden kan minska. Ökad pendling och tätare kontakter i Mälardalen gynnar också en sådan utveckling. Stockholm behöver en satsning på kollektivtrafiken och utbyggda trafikleder. Tvärbanan skall förlängas och gå till Kista. Fler tvärsparvägar bör utvecklas, dels norrut från Alvik, dels Söderut.

Arbetet med trängselskatter bör avbrytas. Det har inletts efter ett socialdemokratiskt löftesbrott och saknar folklig acceptans. Frågan om Stockholm bör ha trängselskatter på trafiken bör avgöras i en folkomröstning. Det är viktigt att investera i utökad kollektivtrafik och nya leder om trängselskatter ska införas.

En hållbar stad

En hållbar utveckling är detsamma som en hälsosam och hållbar livsmiljö för den enskilde. Det finns ett nära samband mellan hälsa och välbefinnande och faktorer som ren luft, rent vatten, hälsosamma livsmedel med mera. Effekterna av en offensiv miljöpolitik ger ett tydligt kvitto i form av minskade ohälsokostnader.

En av 2000-talets största utmaningar är att utveckla Stockholm i hållbar riktning. Det förutsätter att vi når mål avseende god ekonomisk, social och ekologisk utveckling. Att miljöhänsyn integreras i stadens alla verksamheter är en hörnsten i miljöarbetet.

Byggandet i Stockholm bör bli mer ekologiskt bland annat genom att utbyggnaden av en ny stadsdel i Värtan ska byggas långsiktigt hållbart. De erfarenheter som vunnits i samband med byggnationen av Hammarby Sjöstad ska tas tillvara.

Kristdemokraterna vill genomföra en satsning på Stockholms vattenvägar bland annat genom att utveckla sjöbussen. Båtpendling kan hjälpa till med att lösa kapacitetsbristen i kollektivtrafiken och minska trängseln på vägarna.

Kristdemokraterna vill gärna se att Stockholm blir Europas miljöbilshuvudstad. Vår ambition är att fem procent av nybilsförsäljningen i Stockholm ska vara miljöbilar om fem år. För att nå målet måste fler stockholmare bli intresserade av att införskaffa miljöbilar i stället för konventionella fordon. Därför är det viktigt att skapa incitament för att skaffa miljöbilar. En viktig åtgärd som Stockholms stad kan göra för att öka intresset för miljöbilar är att införa gratis parkering för miljöbilar.

En framgångsrik idrottsstad

Kristdemokraterna vill stödja idrott för barn och ungdomar och prioritera tjejdrotten. Behovet av hallar i staden är stort. Nya hallar byggs i Stockholm idag genom att den förra majoriteten handfast satte igång processen. De stora upprustningarna av idrottsplatser och konstgräs på många fotbollplaner fortsätter, vilket ökat nyttjandegraden.

Vid större satsningar bör staden verka för en finansieringsform där näringslivet tar ett större ansvar. Vänstermajoriteten prioriterar hellre höjda skatter för medborgarna för att genomföra sådana satsningar.

Förstärk demokratin

En stark lokal demokrati där människor känner att de kan påverka bygger på två saker: att människor ges förutsättningar och resurser att utöva sina demokratiska rättigheter och att stadens styrande inte i onödan låser in medborgarna i ogenomträngliga byråkratiska system eller begränsar deras valmöjligheter. Valfrihet och rättvisa således. Konkreta förslag på inflytande kan vara att inlämnande av medborgarförslag införs i alla stadsdelsnämnder, att brukarråd, föräldrastyrelser, anhörigråd och liknande inrättas i olika

verksamheter och genom att ungdomar uppmuntras att påverka sin egen fritid. Genom föreningsbidrag kan detta arbete stödjas av stadsdelsnämnden.

Den socialdemokratiska förmyndarattityden riskerar att begränsa de demokratiska möjligheterna genom att politisera sådant som inte behöver vara föremål för politiska beslut. Valfriheten ger människor makt över sin vardag vilket är en självklarhet i ett demokratiskt samhälle. Att utveckla stadsdelsnämndernas ansvar med frågor som berör medborgarna och underlättar för dem att ta kontakt med tjänstemän och politiker välkomnas av Kristdemokraterna.

Varje medborgare bör ha en rimlig chans att få en överblick över stadens olika verksamheter, beslutsvägar och möjligheter till hjälp och stöd. I varje stadsdelsnämnd bör finnas minst ett Medborgarkontor som med fördel kan samlokaliseras med till exempel stadsdelsbibliotek. Medborgarkontoren ska vara den självklara bryggan mellan medborgare och stadsdelsnämnd och nära samverkan bör ske med andra myndigheter. Medborgarna ska där kunna få möjlighet att möta sina politiker och därmed bilda sig en uppfattning om politiska skiljelinjer och hur olika partier och enskilda politiker har agerat.

Stadsdelsnämnderna bör ges större frihet att utforma verksamheten i sitt område. För detta behövs tydliga mål, uppsatta av kommunfullmäktige, men stor frihet att själva välja medel. Kristdemokraterna vill att stadsdelsnämnderna ska ha ansvaret för de lokala biblioteken, för samlingslokalerna och för bidragsgivningen till Hemgårdarna och 4H-gårdarna.

De politiska besluten bör fattas så nära varje medborgare som möjligt. Beslut som kan fattas av enskilda, av familjer eller av andra små naturliga gemenskaper ska inte föras upp till någon politisk nivå. I en så stor stad som Stockholm är stadsdelsnämnder en bra och praktisk organisation för reellt medborgarinflytande. Den geografiska närheten till ett medborgarkontor och till de som är ansvariga för verksamheten har stor betydelse.

Skattesats

Kristdemokraterna prioriterar satsningar på att förbättra olika verksamheter, i första hand våra kärnverksamheter. För kristdemokraterna kommer medborgarnas behov, verksamhetens kvalitet och utveckling i första hand. Det är viktigt att människorna i staden ges större möjlighet att själva kunna vara med och prioritera hur deras pengar skall fördelas. Ett ökat ekonomiskt utrymme skall därför ges enskilda, familjer och pensionärer genom skattesänkningar när det finns utrymme.

För 2005 föreslås att kommunal inkomstskatt utdebiteras med kronor 17.98 per skattekrona, vilket innebär en sänkt skatt med 10 öre jämfört med år 2004. Begravningsavgiften föreslås vara 7 öre per skattekrona år 2005. Det innebär en oförändrad avgift i förhållande till 2004.

Stockholm den 19 oktober 2004

Ewa Samuelsson
Gruppledare Kristdemokraterna

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 godkänns.

2. Kommunfullmäktige beslutar följande:

2.1 Kristdemokraternas förslag till budget 2005 godkänns.

2.2 Fastställa begravningsavgiften till 7 öre per skattekrona.

2.3 Den kommunala inkomstskatten utdebiteras med kronor 17.98 per skattekrona för år 2005.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Läget är bekymmersamt för medborgarna i Stockholms stad. Trots uppgången i konjunkturen kan stockholmarna inte räkna med bättre kommunal verksamhet och sjunkande arbetslöshet genom arbete åt fler. Kristdemokraterna vill att Stockholms stad ska inta den tätposition som tillkommer ett draglok för Sveriges tillväxt.

De senaste tio åren med en socialdemokratisk regering utgör tio förlorade år. Vänstermajoritetens politik innebär två förlorade år för Stockholms stad. En ny majoritet, såväl för rikets styrelse som i staden, behövs för att förhoppningarna om en bättre stad ska kunna infrias.

Stockholmsregionens betydelse för tillväxten

Stockholm kan fungera som tillväxtmotor för Sverige om regeringen ger förutsättningar för detta. I Stockholm finns huvudkontor för några av landets och Europas största företag, här testas nya produkter och utvecklas kommersiella tillämpningar av innovationer. Goda etablerings- och utvecklingsvillkor i Stockholm konkurrerar inte med andra orter i Sverige utan med andra huvudstadsområden i Europa och i världen. Koncentrationen av högskoleplatser till stockholmsregionen säkerställer också tillgång till utbildad arbetskraft.

De fördelar som är förknippade med storstadens storlek, täthet och mångfald har också nackdelar i form av överhettning, trängsel, risk för segregation, tunga och komplicerade beslutsprocesser, höga lokal- och boendekostnader och långa restider. Därför behöver regeringen och regionen tillsammans förbättra bostadsmarknaden, få fart på byggandet, öka framkomligheten genom olika trafikinvesteringar och göra det lättare för invandrare och minoriteter att komma in på arbetsmarknaden för att skaffa sig egen försörjning.

Täthet, komplexitet och mångfald innebär en god jordmån för innovationer och nya idéer. På så sätt skapas en bredd i näringslivet som är större än i andra regioner med marknadsmässiga förutsättningar för att nya verksamheter med hög specialisering ska kunna uppstå och utvecklas.

Regeringens mål kan inte nås

De mål som regeringen satt upp för sin politik är av stor vikt för kommunerna. Många av dessa mål kommer inte att kunna nås. Det gäller bland annat andelen reguljärt sysselsatta, att reducera bidragsberoendet och halvera det sk Ohälsotalet. Detta får till följd att också stadens ekonomi belastas av en fortsatt hög arbetslöshet och omfattande utbetalningar av socialbidrag och att skatteunderlaget inte utvecklas positivt. En ökad sysselsättning (fler arbetade timmar) är helt avgörande för den framtida välfärdsutvecklingen. Det är därför hög tid för en kursändring med kraftfulla åtgärder för att öka drivkrafterna för tillväxt. Regeringens politik går istället ut på få bort människor ur statistiken genom utökade möjligheter till friår och stadens majoritet fullföljer denna strategi bland annat genom arbetstidsförkortning och friår.

Såväl regeringens budgetproposition som majoritetens budget 2005 saknar verkningsfulla tillväxtåtgärder för att trygga den svenska välfärden.

Skatteutjämningen

Det nya utjämningssystemet för statsbidrag, inkomst- och kostnadsutjämning för kommunerna innebär en försämring för Stockholm. Hänsyn tas inte till hur kostnadsläget varierar mellan landets kommuner och att Stockholms löne- och lokalkostnader är högre än i övriga landet. De högre inkomsterna som finns i Stockholm beaktas fullt ut för att utjämna inkomsterna, men de högre kostnaderna beaktas inte alls för att utjämna kostnaderna.

En generell svaghet i systemet är därtill att den statistiska analysen baseras på observerade, faktiska kostnadsskillnader. Det är dock inte alls säkert att det bara är kommunens behov och kostnadsläge som bestämmer hur stora kostnader kommunerna har för att bedriva en viss verksamhet. Både ambitionsnivå och effektivitet kan variera. Därtill är systemet oöverskådligt, på grund av kostnadsutjämningens många komponenter, samtidigt som det kan hävdas att viktiga faktorer saknas, givet systemets konstruktion.

Det är uppenbart att staden har högre kostnader än genomsnittskommunen, främst på grund av högre konkurrens om arbetskraft vilket medför högre löner och högre lokalkostnader. Dessutom kan argumenteras för att behoven är större. Det gäller främst inom individ- och familjeomsorgen, förskole- och skolverksamheten, hemlösa osv. Det beror i hög grad på att hyror och levnadsomkostnader är högre. Livsmedelspriserna ligger i Stockholm ca 6 % över genomsnittet i landet.

Skillnaden mellan stadens skatteintäkter före och efter utjämning har ökat kraftigt de senaste åren. 2007 beräknas skillnaden uppgå till ca 4.500 kr per invånare.

Ökat regionalt samarbete

Medan självstyrelseorgan kunnat bildas i Västra Götaland och Skåne förhindrar regeringen ökat regionalt självstyre i Stockholmsregionen genom att inte tillåta fler regionförsök. Det innebär en stor orättvisa att de båda andra

storstadsområdena kunnat utvecklas på detta område medan Stockholm förhindras att göra det. Ett direktvalt självstyrelseorgan bör inrättas också i Stockholmsregionen. Inom ramen för ett direktvalt Region Stockholm finns möjlighet att såväl diskutera som fatta beslut om framtidsfrågor som är av stor vikt för hela regionen.

Felaktiga besparingar

I ett för staden kärt ekonomiskt läge väljer majoriteten felaktiga prioriteringar. Det förväntade underskottet främst inom områdena socialbidrag, äldreomsorg och individ- och familjeomsorg, innebär att stadsdelsnämnderna, drar ner på verksamheten för att spara sig i balans till årets slut. Inom äldreomsorgen innebär det stramare biståndsbedömning av till exempel Hemtjänst och plats på servicehus. I majoritetens budget finns inte några åtgärder som innebär att denna besparingspolitik kommer att kunna mildras.

Majoriteten väljer istället att förstärka Agenda 21 och konsumentverksamheten och ta initiativ till helt ny gruppverksamhet för treåringar. Stadens kärnverksamheter pressas tillbaka medan icke-lagstadgade verksamheter får mer pengar.

Äldreomsorgen växer inte längre i landets kommuner. SCB:s sammanställning av kommunernas kostnader under 2003 visar att äldreomsorgens kostnader ökade med 3,4 procent. Kostnadsökningen beror med stor sannolikhet på höjda löner och priser eftersom höjda priser, löner och andra kostnader fördyrade kommunal verksamhet med 4,5 procent. I förslaget till budget 2005 ökar äldreomsorgen i stadsdelsnämnderna, rensat från volymförändringar, med mindre än 1 %. Slutsatsen är att fortsatta besparingar är att vänta eftersom behoven inte går att mäta enbart genom volymförändringar. De beror ju också på hur de äldres omsorgsbehov utvecklas, sjukdomsutveckling, läkemedelseffekter mm. Kristdemokraterna satsar 120 miljoner mer än majoriteten på äldreomsorgen.

Arbetslöshet passiviserar

Arbetslösheten i Stockholm fortsätter att slå hårt mot medborgarna och mot stadens ekonomi. Förväntningarna om att konjunkturuppgången skulle åstadkomma minskad arbetslöshet har inte infriats. Även om den öppna arbetslösheten i landet minskat något de senaste månaderna enligt Ams beror det på att allt fler sysselsätts i olika arbetsmarknadsprogram. I staden har antalet personer i arbetsmarknadsåtgärder ökat med 85 % sedan augusti 2003. Ungdomsarbetslösheten är rekordhög och leder till att ungdomar riskerar att hamna i socialbidragsberoende.

Socialdemokraternas politik för att sanera statsfinanserna har till stora delar inneburit höjda skatter för låg- och medelinkomsttagare. Skattehöjningen i staden 2003 var i så måtto av god socialdemokratisk tradition. I kombination med regeringens sänkta bidrag har många som redan tidigare levde på marginalen tvingats söka socialbidrag, har ökat. För 2005 räknar majoriteten med att socialbidragen fortsätter att öka och målet om att halvera bidragsberoendet skrivs fram till 2006.

Det civila samhället

Samhällsutvecklingen har under de senaste decennierna präglats av en strävan efter individens oberoende i förhållandet make/maka, barn i förhållande till föräldrar, föräldrar i förhållande till barn, granne i förhållande till granne. Följden är att alla i stället är mycket starkt beroende av de offentliga systemen. Det civila samhället har trängts tillbaka genom en lång rad politiska beslut. Denna utveckling har också gjort de offentliga budgetarna extremt sårbara, men vad värre är, många människor blir beroende av en ofta nyckfull politik som berövar människor den värdighet som ligger i förmågan att försörja sig på eget arbete och möjligheten att styra över sitt eget liv. Politikernas makt ökar medan medborgarnas snarast upplever att deras vanmakt tilltar.

Frivilliga organisationer och enskilda frivilliga kan bidra till att höja kvaliteten i stadens verksamheter. I Stockholm skulle en våg av ideellt arbete kunna välla fram om den politiska viljan fanns att låta den kanaliseras in i förskoleverksamheten, ungdomsverksamheten, äldreomsorgen och på andra områden. Kristdemokraterna vill räkna med att denna uppdämda kraft av frivilligt arbete ska kunna omsättas i kvalitetshöjande åtgärder.

Ökad självständighet för kommunerna

På längre sikt bör kommunernas bidragsberoende från staten minska. Flera åtgärder de senaste åren går i motsatt riktning och det främsta exemplet är maxtaxan i förskolan. Förutom genom en bättre tillväxt kan detta ske genom att kommunerna ges förutsättningar att stå på egna ben. Staten bör låta kommunerna själva i högre grad än i dag förfoga över sina skatteinkomster. I detta avseende spelar både utjämnningssystemet och effekten av nuvarande grundavdrag in. Kommunernas självständighet kan också stärkas genom att som Kristdemokraterna föreslår låta kommunerna ta ut en avgift för sina fastighetsanknutna kostnader samtidigt som statsbidraget minskar i motsvarande storleksordning. Kommunerna har själva uttryckt ett önskemål att växla bort delar av statsbidragen mot att de själva får förfoga över en ökad andel inkomster och avgifter, bland annat i den så kallade skattebasberedningen som Kommunförbundet presenterade för några år sedan.

Utmaningar som stadens majoritet inte kan hantera

Stockholms stad, liksom hela den svenska kommunsektorn, står inför enorma utmaningar. Även om tillväxten i landet tar fart släpar sysselsättningen efter. Staden upplever fortsatt höga sjukskrivningar, en ökning av efterfrågan på kommunala tjänster och minskande skatteintäkter. Åtgärderna för att hantera utmaningarna lyser emellertid med sin frånvaro. Den socialdemokratiska ryggmärksreaktionen som utlöstes 2003, att höja skatten, kan inte upprepas. Finansborgarrådet betecknar själv skattehöjningarna i staden och i landstinget som mycket problematiska för hushållsekonomin och talar tom öppet om en möjlig skattesänkning 2006.

Vi välkomnar insikten om att ytterligare höjd skatt under mandatperioden inte är en utväg för att klara den ekonomiska situationen. På längre sikt är det endast en högre och arbetsledd ekonomisk tillväxt som kan ge kommunsektorn

bättre möjligheter att klara sina uppgifter inom framför allt vården, skolan och omsorgen. Utan en bättre tillväxt kommer det bara att finnas nedskärningar att fördela. På lång sikt kan kommunsektorn inte hjälpas av höjda statsbidrag. Detta är ett viktigt skäl till att Kristdemokraterna prioriterar just tillväxtpolitiken så högt

Vallöften och svek

De 99 steg till ett bättre Stockholm som socialdemokraterna lanserade vid valet 2002 har börjat utvärderas. Socialdemokraterna hävdar stolt att 51 av dessa 99 punkter nu kan bockas av. Vid närmare granskning visar det sig dock att flera steg inte alls är genomförda utan bara påbörjats. Ett exempel är den satsning på att bygga fler bostadsrätter i förorterna som majoriteten nu menar att man klarat av. Som bevis för detta anförs att cirka 4000 bostadsrätter markanvisats i ytterstaden. Att kalla detta för en genomförd satsning är minst sagt bedrägligt. För Stockholms bostadslösa ändrar det i praktiken ingenting; man kan inte bo i en markanvisning.

Socialdemokraterna pekar på att de 99 stegen är en motvikt till den bild av politiken som minimeras till rubriker, konfliktsökeri och utspel, som skall ge sken av att saker händer, men där resultaten aldrig efterfrågas. Exemplet ovan visar att de 99 stegen i högsta grad är ett sådant utspel som skall ge sken av att saker händer, men där resultaten lyser med sin frånvaro.

Majoriteten har också på ett flertal punkter fått krypa till korset beträffande sin egen politik genom att man tvingats dra tillbaka egna förslag till förmån för sunt förnuft. Under våren visade en undersökning att brukarna av hemtjänst var mycket nöjda med kundvalsmodellen. Verkligheten hann följaktligen i kapp majoriteten och till följd av att socialdemokraterna vände i frågan sprack majoriteten. Det fria valet av hemtjänst ska nu fortsätta. Vallöftet att slopa betygsintagningen har också svikits och här sitter majoriteten med skägget i brevlådan. Kristdemokraterna stödde införandet av det nya intagningssystemet och vi konstaterar att kritikerna tvingats acceptera det.

Tio förlorade år för Sverige

De senaste åren av Socialdemokratiskt regeringsinnehav innebär tio förlorade år för sjukvården, skolan, tillväxtpolitiken, barnomsorgen, företagandet, rättstryggheten och för arbetslösheten och sjukfrånvaron. *För skolan* har det inneburit en entydigt negativ utveckling där andelen elever som saknar ämnesbetyg eller slutbetyg i högst ett ämne, eller som i det nya systemet inte fått mål- eller kunskapsrelaterade slutbetyg i ett ämne ökat sedan 1994. Den svenska skolan är därtill en av de dyraste i världen.

För barnomsorgen har utvecklingen inneburit att barngrupperna ökat med i snitt två barn per grupp under tiden 1993/94 till 2002. Med införandet av maxtaxan har vistelsetiderna ökat på dagis och den ökar också storleken på barngrupperna. Utvecklingen för familjedaghemmen innebär att antalet inskrivna barn mer än halverats sedan 1994. Med den allmänna förskolan för 4 och 5-åringar försvåras situationen ytterligare för familjedaghem. Den ensidiga

socialdemokratiska prioriteringen av kommunal förskola har skett på bekostnad av andra alternativ som fristående förskolor och familjedaghem.

För företagandet har utvecklingen varit dystert. Minskat nyföretagande, fler företag i konkurs och få lediga platser på landets arbetsförmedlingar. Regeringen har inte heller lyckats minska papperskrånglet och byråkratin för företagen.

För sjukfrånvaro och ohälsan är de totala kostnaderna nu uppe i astronomiska summor. Därtill vill inte regeringen erkänna att det finns ett överutnyttjandet av sjukförsäkringen vilket dränerar den på resurser. Det så kallade ”olyckstalet”, den totala kostnaden för arbetslöshet, sjukskrivning och förtidspension, är nu uppe i ca 190 miljarder kr 2004.

--- och två förlorade år för Stockholm

För skolan har de förlorade åren inneburit att tydliga och mätbara mål saknas och andelen gymnasiebehöriga elever varierar mycket mellan stadsdelar och skolor. Det finns skolor där endast hälften är behöriga. Det är dessutom alltför många elever i grundskolan som inte uppnår kunskapsmålen och därutöver alldeles för många som lämnar gymnasieskolan i förtid. I Socialdemokraternas 99 punkter lovades att alla barn som lämnar grundskolan skulle ha godkända kunskaper i svenska, matematik och engelska. Handlingskraften har dock varit lam.

För förskolan är majoritetens politik ett dystert kapitel där familjedaghem motarbetas och där den nödvändiga minskningen av barngrupperna går långsamt. Det nya resursfördelningssystemet för förskolan innebär stora omfördelningar mellan stadsdelsnämnderna och att barnen ytterst drabbas. Maxtaxan har inneburit längre vistelsetider på dagis och att många barn har längre ”arbetstid” än sina föräldrar.

För företagandet har de senaste åren inneburit en exceptionell nedgång i nyföretagande och tillväxt. En ljusning kan nu möjligen skönjas men de positiva effekterna av att konjunkturen förbättras tycks dröja. Stadens ledning har inte visat det ledarskap som kan förväntas i den stad som borde vara Sveriges tillväxtmotor. Det lokala näringslivsklimatet har betydelse för tillväxten.

För sjukfrånvaron har de förlorade åren inneburit att endast en marginell förbättring (0,2 %) kunnat uppnås mellan 2002 och 2003. Detta har blivit resultatet trots omfattande satsningar på att minska sjukfrånvaron i staden. Sjukfrånvaron i Stockholms stad uppgick vid 2003 års slut till 10,4 procent.

STADSÖVERGRIPANDE FRÅGOR

Demokrati / Stadens politiska organisation

I utredningen om Stadens Politiska Organisation, SPO, finns en huvudinriktning som bör genomföras. När ansvaret för fler verksamheter överförs till stadsdelsnämnderna ökar möjligheterna för de lokala politikerna och de lokala tjänstemännen att bli medborgarnas huvudsakliga kontaktväg när det gäller stadens olika verksamheter. Stadsdelsnämnderna ska därför ha såväl ett demokrati- som ett befolknings- och utvecklingsansvar. Genom att utveckla den lokala samverkan med försäkringskassa, arbetsförmedling och polis kan ökad samordning skapas mellan verksamheter som den enskilde har kontakt med.

SPO-utredningen analyserar stadens bristande styrning och uppföljning. I många fall har centrala nämnder getts ett utvecklings-, policy- och uppföljningsansvar gentemot verksamheter som stadsdelsnämnderna bedriver. Detta är i många stycken otillfredsställande. Kommunstyrelsen bör därför utvecklas i riktning mot att i högre utsträckning vara stadens centrala organ för uppföljning och strategiska beslut.

Inför 2005 avskaffas Integrationsnämnden medan stadsdelsnämnderna får ta ansvaret för flyktingmottagning och flyktingintroduktion. SFI ska även i fortsättningen skötas av Utbildningsnämnden.

Demokratiberedningen bör avskaffas. Den har inte levt upp till förväntningarna utan har snarare lidit av brist på ärenden. Konsumentnämnden bör avskaffas. Stadens konsumentverksamhet och rådgivning utförs av stadsdelsnämnderna och någon central nämnd eller förvaltning behövs inte.

Staden bör öka sin tillgänglighet via nätet. Arbetet på detta område bör fokusera service till medborgarna enligt de riktlinjer kommunfullmäktige antagit i stadens e-strategi. Ett stoppdatum för när e-strategin ska vara genomförd bör sättas upp. Möjligheten att nyttja e-tjänster bör utökas.

Personalpolitik

Medarbetarna

Stockholms stad är en av landets största arbetsgivare med cirka 46 000 anställda. Staden har därmed en mycket viktig uppgift att fylla - att vara en god och attraktiv arbetsgivare. "Personalen är vår främsta resurs" sägs det ofta. Detta slagord måste också omsättas i praktisk handling eftersom det är genom handling som våra värderingar kommer till uttryck. Kristdemokraterna tror på människors inneboende kraft och vilja att påverka och därför måste stadens medarbetare ges möjlighet till ett ökat inflytande över sin egen arbetssituation och arbetsmiljö samt aktivt kunna delta i utvecklingsprocesser. Arbetsmiljön nämns ofta som en orsak till det stora Ohälsotalet. Problemet är dock mer komplext än så och gäller människors hela livssituation. Detta undanröjer inte stadens ansvar att aktivt arbeta för en bättre arbetsmiljö. Detta arbete måste ske

i nära samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare och gäller såväl psykisk som fysisk arbetsmiljö.

Ledar- och kompetensutveckling

I ledarutvecklingsarbetet ska staden på ett tidigt stadium satsa på att vidareutbilda personer som visar intresse och ledaregenskaper. Det är av stor vikt att staden satsar på ledarutveckling med tydliga inslag av hur man som ledare tar tillvara sina medarbetare. Att bli sedd, att få uppskattning och beröm likaväl som konstruktiv kritik, är inslag som tydliggör medarbetarens roll på arbetsplatsen. Kompetensutveckling skall vara prioriterat både i centrala insatser som gäller hela staden och i de olika verksamheternas planering. Inom äldreomsorgen bör särskilt behovet av demensutbildning lyftas fram. Det gäller både för biståndsbedömare och de som arbetar direkt i vården. En förhållandevis stor grupp vårdbiträden saknar utbildning och staden måste därför erbjuda dessa grundutbildning.

För att motverka den stora personalbristen inom vården bör också det påbörjade arbetet med att få fler invandrare att i samband med svenskundervisning också prova på arbete få fortsätta. För att motivera personal att stanna kvar i stadens verksamheter skall olika vägar för karriärutveckling finnas för stadens olika personalgrupper. Inte bara chefer och ledare behöver vara med och göra omvärldsanalyser. Jämförelser mellan olika verksamheter inom staden, såväl som övriga landet och EU bör eftersträvas också för övriga personalgrupper.

Fler och fler personer upplever idag sig vara diskriminerade på grund av ålder. Kristdemokraterna vill istället lyfta fram äldre med sin stora livs- och yrkeserfarenhet som en resurs. För de äldre som önskar en fortsatt yrkesverksamhet efter 65 år bör inkomstskatten halveras. För att detta ska kunna genomföras bör riksdagen fatta beslut om att kompensera kommunerna genom statsbidrag.

Dagens försök med att spara i kompetenskonton bör utökas så att på sikt alla stadens förvaltningar ingår. På ett likartat sätt som den enskilde erbjuds spara i kompetenskonto, bör staden erbjuda den enskilde att med avdrag kunna spara i en pensionsförsäkring. Stockholms stad ska verka för att personal kan erhålla heltidsanställningar genom en friare syn på arbetstidens förläggning till exempel genom att införa årsarbetstid. Att kunna påverka sin arbetstid är ett konkret exempel på delaktighet. Det kan gälla flexiblare arbetstidslösningar, individuella schemaläggningar eller exempel som 3-3-modellen.

Dessutom bör medarbetarna ha möjlighet till friskvård och förebyggande hälsovårdsinsatser som till exempel viktväktargrupper och sluta röka-grupper. För att motverka arbetsskador bör personal inom vården särskilt erbjudas utbildning i tunga lyft och möjlighet till styrketräning. Som jämförelse kan nämnas att brandmän har möjlighet att träna på arbetstid.

Arbetstidsförkortning

Den svenska välfärden är uppbyggd genom människors arbetsinsatser. Idag är inte problemet att vi arbetar för mycket i vårt land utan för lite. Antalet arbetade timmar behöver öka i huvudsak genom att arbetslösa får arbete och invandrare kommer in på arbetsmarknaden. Den demografiska utvecklingen och de ökade krav som ställs på den offentliga sektorn leder till att kvaliteten i den kommunala verksamheten enbart kan säkras om skatteunderlaget ökar genom att fler är i arbete.

Majoritetens inriktning är trots detta att hjälpa personal att inte vara i arbete. Den arbetstidsförkortning som ska genomföras inom äldreomsorgen och förskolan kommer att försvåra stadens möjligheter att klara verksamhetens kvalitet. Erfarenheten är därtill att människor så småningom anpassar sig till minskad generell arbetstid så att de inledande positiva effekterna klingar av. Det är också osäkert vilka ekonomiska effekter en arbetstidsförkortning får. Majoriteten har inte beräknat det ökade behovet av vikarier när fler människor är borta från arbetet.

Kompetensfonden

Kompetensfonden bör avskaffas. Effekten av att Kompetensfonden inrättats är att olika ordinarie verksamheter läggs ner och medel för att starta samma eller liknande verksamheter söks från fonden. Vidare används fonden medel också till många projekt som ligger utanför stadens verksamheter, för olika projekt hos frivilligorganisationer m fl. Detta borde rätteligen borde vara ett ansvar för de olika nämnder som ska samverka med organisationen.

Jämställdhet

Politiska beslut, även sådana som inte uttryckligen handlar om jämställdhet, påverkar kvinnor och män olika. Det är oroväckande att arbetet för lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter mellan män och kvinnor fortfarande skall behöva lyftas fram.

Kommunfullmäktige har beslutat att arbetet med jämställdhet skall vara integrerat i stadens alla verksamheter och därmed skall detta arbete redovisas i verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser. Det analysinstrument för jämställdhet, 3 R-metoden, som Kommunförbundet utarbetat, är en bra metod. Genom att jobba med frågor kring Representation, Resurser och Realia kan man analysera verksamheten ur ett jämställdhetsperspektiv. Analysen visar hur makten fördelas mellan kvinnor och män och hur kön påverkar hur verksamheten utformas och organiseras.

Miljömiljarden

När Miljömiljarden inrättades i samband med budget 2003 angavs sanering av förorenad mark och vattendrag som det huvudsakliga motivet. Kristdemokraterna anser att denna inriktning bör gälla även i fortsättningen. Det är dock viktigt att undvika att staden genom sina projekt övertar andras, främst statens ansvar. Vissa mer omfattande informations- och

kartlägningsprojekt bör också kunna genomföras om de syftar till att skapa möjlighet att i framtiden undvika att miljöskulder uppkommer

Följaktligen bör endast hälften av de medel som planeras för 2005 verkligen nyttjas inom Miljömiljarden. Det är uppenbart att delar av fondens medel används till att finansiera projekt som borde genomföras som en del av ordinarie verksamhet. Många av dessa projekt uppfyller inte kravet på att undvika en framtida miljöskuld utan det är uppenbart att det handlar om projekt som majoriteten inte kunnat hitta annan finansiering för. Farhågorna att Miljömiljarden skulle användas till alla möjliga projekt som kan ha med miljö att göra, har besannats.

Integrationspolitik

Kristdemokraterna vill bygga ett samhälle där alla behövs, alla har en uppgift och alla har samma rättigheter och skyldigheter.

Medborgarperspektivet innebär en betoning av de mänskliga rättigheterna. Varje medborgare skall ha rätt att utöva sina mänskliga rättigheter, att bosätta sig var han eller hon vill, utöva sin religion, lära sina barn sitt modersmål. Medborgarna skall även ha möjlighet att, inom de mänskliga rättigheternas och den svenska lagens ram, organisera sig efter eget tycke genom att bilda egna sammanslutningar, starta företag, förskolor och skolor på etnisk eller filosofisk grund.

Språket ger makt och möjlighet till deltagande i den demokratiska processen. Genom språket får alla kunskap om gemensamma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i samhället. En grundläggande förutsättning för detta är således tillgången till svenska som gemensamt språk. Alla skall få en god grundutbildning i svenska.

Kristdemokraterna vill bygga ett samhälle som är fritt från rasism och diskriminering. Varje människa är unik och oersättlig individ och har samma absoluta och okränkbara värde oavsett kön, ålder, social position, etnisk och religiös tillhörighet och sexuell läggning. Alla människors lika och okränkbara värde måste vara grunden för alla livets områden. Mångfalden är en jämlikhetsfråga som utgår från alla människors lika värde. Diskriminering kan aldrig accepteras.

Alla måste ha rätt att bo i ett tryggt och attraktivt område. Ett samhällsbyggande utifrån kristdemokratisk värdegrund innebär att planera för trygga och vackra miljöer där medborgarna känner sig delaktiga i skapandet av sina närmiljöer. Alla invånare skall kunna bo i ett levande område där arbetsplatser, kommersiell och offentlig service, skolor samt bostäder med olika upplåtelse- och boendeformer finns att tillgå.

Arbete – en väg in i samhället

För flyktingar och anhöriginvandrare i arbetsför ålder är ett jobb det som snabbast bidrar till integration i samhället. Mötet med arbetskamrater, kunder och andra innebär både språkträning och kulturella erfarenheter. Dessutom har

många av invandrarna språkkunskaper, utbildning och arbetserfarenheter som kan bidra till att höja kompetensen inom Stockholms företag.

Under de senaste åren har insikten om att arbete är en snabb väg in i det svenska samhället och till goda kunskaper i svenska språket spritt sig och omfattas numera även av vänsterpartier. Individen måste stå i centrum för introduktionsprocessen. Kombinationen och tidsplaneringen för arbetsplatsintroduktion och SFI bör ske utifrån individens önskemål. Staden måste fortsätta bevaka att arbetsförmedlingarna även låter personer med ofullständiga kunskaper i svenska anmäla sig som arbetssökande. Samarbetet mellan stadsdelar, arbetsförmedlingar och företag måste vidareutvecklas så att varje nyinvandrad person snabbast möjligt kommer ut i praktik, arbete, utbildning eller annan meningsfull sysselsättning.

Varje nyinvandrad familj ska dessutom erbjudas en kontaktfamilj eller kontaktperson. Helst ska en kontaktperson ha liknande yrkeserfarenheter, utbildning eller intressen som flyktingen/invandraren. En framgångsrik verksamhet för rekrytering av kontaktpersoner ("flykting-guider") har startats och bör vidareutvecklas.

Förstärk arbetet mot diskriminering

En central funktion i staden, "Stadens Ombudsmän", bör inrättas direkt under Kommunfullmäktige. Denna funktion, som organisatoriskt kan jämföras med stadens revisorer, ska arbeta på Kommunfullmäktiges uppdrag för att förebygga, uppmärksamma och följa upp arbetet mot olika former av diskriminering. Uppgifterna som idag utförs av stadens äldreombudsman, funktionshinderombudsman samt diskriminerings- och jämställdhetsfunktionär, alla placerade som en del av Stadsledningskontoret, bör finnas hos denna "Stadens ombudsmän".

Utveckla en minoritetspolicy

Sveriges riksdag har fattat beslut om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Informationsinsatser och andra åtgärder behövs i kommunerna för att detta riksdagsbeslut ska få lokalt genomslag. Därför bör en samrådsgrupp bildas under kommunstyrelsen med företrädare för i Stockholm verksamma organisationer för samer, romer, judar, finnar och Tornedalsfinnar och dessa gruppers minoritetsspråk. Samrådsgruppen bör tillsammans med kommunstyrelsen utforma en minoritetspolicy. Exempel på liknande kommunalt samarbete med de nationella minoriteterna kan hämtas från bland annat Göteborg.

Ytterstadens förnyelse

Satsningar på Stockholms ytterstad är ovärderliga investeringar i framtiden. Stockholm är Sveriges starkaste tillväxtregion och det finns därför ett särskilt stort intresse hos näringslivet att investera här. Ett så omfattande förnyelsearbete som vi förespråkar innebär dock även omfattande investeringar av stadens förvaltningar och bolag. Den ytterstadssatsning och storstadssatsning som parallellt pågått under några år ska samordnas tillsammans med en rad andra investeringar under begreppet "Ytterstadens förnyelse".

Innan den nya majoriteten tog över efter valet 2002 var inriktningen att skapa en bättre samordning av ytterstadssatsningen, storstadssatsningen samt Visionerna för Söderort och Kista. En ansökan gjordes också hos regeringen om att under en fyraårsperiod få nyttja 2 miljarder kr av bostadsbolagens vinstmedel i en samordnad satsning på ytterstadens förnyelse. Denna ansökan avslogs av regeringen.

En samordning av de olika satsningarna är fortfarande angelägen eftersom de i grunden har samma övergripande mål – att utveckla och förnya ytterstaden. Medan Vision för Söderort tar sin utgångspunkt i tillväxtpotential, utvecklingsmöjligheter och viss regionalisering riskerar Stadsdelsförnyelsen, den gamla ytterstadssatsningen, att medföra en fokusering på områdets problem och en negativ stigmatisering genom att vissa geografiska områden pekas ut som utsatta och behövande.

I den forskning som för närvarande bedrivs om framgångsrikt utvecklingsarbete betonas vikten av en bred ansats. Detta framgår tydligt i en forskningsöversikt som nyligen givits ut av Integrationsverket: "Förort i fokus – interventioner för miljoner". I rapporten konstateras att forskningen ger belägg för att det krävs "flersträngade strategier, dvs. arbete på flera fronter samtidigt både när det gäller mål och metoder" för att åstadkomma varaktiga resultat.

Inrätta en stadsvakt

Staden bör inrätta en kommunal stadsvakt med ansvar för att förebygga ordningsstörningar och brott på allmänna platser. Olika försök med Centrumvårdar o d har fallit väl ut. Den senaste tiden uppmärksamhet om ökat drickande, bråk och skadegörelse i våra parker och på offentlig plats bör uppmärksammas. Att endast ändra lokala ordningsstadgar innebär inte någon tillräcklig uppföljning. Därtill saknar polisen resurser att i någon större utsträckning ansvara för ren ordningshållning.

I olika centrum runt om i staden har staden ingått avtal med privata väktarbolag för att sköta det som i grunden ska vara en offentlig uppgift. Detta har varit ett framgångsrikt arbete till exempel vid Gullmarsplan som de senaste åren upplevat alltmer knarkhandel och ordningsstörningar. Denna typ av uppgift bör skötas av det allmänna. Det civila samhället, företagarföreningar och frivilliga organisationer bör självfallet engageras i ett samarbete omkring dessa problem.

Ett brottsförebyggande program bör utarbetas av staden och Kristdemokraterna anslår 8 mnkr till detta arbete. Samarbete med frivilligorganisationer ska vara en bärande del i denna strategi. Alla stadsdelsnämnder bör ha lokala brottsförebyggande råd.

Funktionshinder och tillgänglighet

Stockholms stad skall vara Europas mest tillgängliga stad år 2010. Fokus skall därför vara åtgärder som kan ge ökad tillgänglighet och valfrihet för funktionshindrade. Staden har en skyldighet att se till att den vård och omsorg

som ges till den enskilde sker med hög kvalitet och respekt för personens integritet. Det är därför av största vikt att den funktionshindrade finns med i hela planeringen av stödinsatsen och därmed kan känna trygghet inför beslut som skall fattas. På detta sätt kan den enskildes möjlighet att påverka sin situation öka. Genom de kvalitetsgarantier som stadsdelsnämnderna utarbetat först i övergripande form och sedan individuellt mellan den enskilde och vårdgivaren ställs krav på att den utlovade kvaliteten efterlevs. De funktionshindrade har rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var i staden de bor. Detta får inte äventyras av det nya resursfördelningssystem som nu utarbetas.

De erfarenheter som staden fick genom olika aktiviteter under det Europeiska Handikappåret 2003 bör tas till vara.

Stadens handikappråd ska utvecklas och få ett större inflytande. Rådet måste i god tid få ta del av detaljplaner, ombyggnationer mm som påverkar allas vardag. Offentliga lokaler ska utformas så att alla medborgare kan komma dit och vistas där utan besvär. Funktionshinder måste ses i ett vidare perspektiv så att tillgänglighet inte stannar vid möjlighet för rullstolsburna att komma in. Detta gäller även de olika idrottsanläggningarna. Fritidsverksamheterna i staden ska i större utsträckning än i dag vara anpassade även till funktionshindrade.

Barnkonventionen

Barnkonventionen och den Europeiska konventionen till skydd för mänskliga rättigheter är grundläggande verktyg för att förbättra barns rättigheter och stödja dem och deras omgivning.

Det nyligen antagna handlingsprogrammet för Barnkonventionen fokuserar endast vissa delar av barnkonventionen och utelämnar andra. Det är fundamentala delar som barnets behov av sin familj och det allmännas stöd till föräldrar och vårdnadshavare. Majoriteten har inte funnit skäl att ta hänsyn till detta vilket innebär att barnens behov får en svagare ställning när de möter stadens olika verksamheter. Majoritetens syn är ett uttryck för social ingenjörskonst och för den utbildningspolitik som för tillfället råder i Sverige.

Barns rätt till sina föräldrar, föräldrarnas rätt att välja barnomsorg och skola för sina barn, barns rätt till skydd mot övergrepp och deras rätt att framföra åsikter i frågor som berör dem är några av de områden som är viktiga för att ge barnen en naturlig, integrerad plats i vår stad.

Bidrag till förskolor med hög hyra

Majoritetens förslag innebär att det särskilda bidrag som förskolor kan få för att de har hög hyra ska avvecklas. Under 2003 utbetalades 14,6 mnkr till enskilda och kommunala förskolor, varav 3,1 mnkr gick till enskilda förskolor.. Det finns skäl att behålla lokalkostnadsbidraget. Ett tryck måste skapas i samtliga stadens verksamheter att minska lokalkostnaderna men det får inte innebära att förskolor som sitter fast i vissa lokaler pressas för hårt. I de fall

utbildningsnämnden hyr aktuell lokal måste nämnden vara behjälplig med att lösa situationen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 godkänns.
2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**
  - 2.1 Staden skall skapa förutsättningar för att ge alla en så stor valfrihet som möjligt. Den enskildes valmöjligheter och information om dessa möjligheter skall väsentligt öka.
  - 2.2 Invånarna i Stockholms stad skall erbjudas att välja utförare inom äldreomsorgen, omsorgen om de funktionshindrade, skolan och förskolan.
  - 2.3 Staden skall ha en budget i balans och arbeta för att skapa utrymme för en lägre kommunalskatt.
  - 2.4 Staden skall uppvakta regeringen om att få bli försökskommun för avdrag för hushållstjänster.

Central medelsreserv

I Central medelsreserv *Till Kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov* föreslår majoriteten att totalt 279,1 mnkr reserveras. Vi avstyrker generellt försök med arbetstidsförkortning till förmån för andra projekt för mer flexibel arbetstid. Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i Central medelsreserv: Till Kommunstyrelsens förfogande för förutsedda behov avsätts medel för hemlösa 6 mnkr.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för Central medelsreserv godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Kommunfullmäktige m.m.

Kristdemokraterna vill ge S:t Lukasstiftelsen 1 mnkr för deras viktiga arbete. Detta beskrivs närmare under Socialtjänstnämnden.

Under kommunfullmäktige mm har avsatts 10 mnkr för feriearbetande ungdomar. Kristdemokraterna avstyrker detta och anser att de statliga medlen kommunerna får för att ordna feriearbete ska vara tillräckliga.

Varje nämnd i Stockholm stad har redan ofrånkomligen risk- och krishanteringsansvaret inom sina respektive områden. Men den övergripande

Samordningen av dessa frågor, samordningen för alla stadens nämnder, bör rimligen finnas hos Kommunstyrelsen. För närvarande fullgör brand- och räddningsnämnden den uppgiften. Utöver samordnande risk- och krishanteringsfrågor och kommunstyrelsens beredskap borde Kommunstyrelsen/Stadsledningskontoret även kunna tilldelas samordningsansvaret för stadens säkerhetsskydd. Brand- och räddningsnämndens huvudansvar för stadens räddningstjänst innefattar onekligen många delar som förutsätter ett omfattande arbete inom just riskhantering. Men, det handlar då egentligen i huvudsak om riskhantering inom nämndens särskilda fackområde, räddningstjänst.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för Kommunfullmäktige mm godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSDELSNÄMNDER

Stadsdelsnämndernas uppgifter

För att på bästa sätt ta tillvara den möjlighet som närheten mellan politiker och väljare innebär, måste stadsdelsnämnderna aktivt arbeta för att stärka den lokala förankringen och öka medborgarinflytandet. Medborgarförslag, som innebär att varje medborgare i stadsdelen kan lägga förslag till nämnden, bör införas i alla stadsdelsnämnder.

Som en viktig del av stadsdelsnämndernas uppgifter ska höra att verka för ökad trygghet och minskad kriminalitet. Genom inrättande av lokala brottsförebyggande råd ska stadsdelsnämnderna samverka med andra aktörer för att förebygga brott. Främst bör nämnderna samverka med polis, näringsliv och olika frivilligorganisationer. De stadsdelsnämnder som inte har brottsförebyggande råd uppmanas att inrätta sådana.

Stadsdelsnämndernas indelning

Kristdemokraterna ser stadsdelsnämnderna som ett bra och effektivt sätt att bedriva stadens olika verksamheter. Indelningen i 18 nämnder måste dock kunna omprövas och kristdemokraterna vill slå samman de båda stadsdelsnämnderna på Södermalm till en, samt slå samman Kista och Rinkeby stadsdelsnämnder. Det finns fördelar med en sammanslagning på Södermalm då Götgatan har upplevts som en konstlad gräns. Antalet medborgare blir inte avskräckande högt utan det finns förutsättningar att även i fortsättningen bedriva en bra och rationell verksamhet.

Motivet till ett samgående mellan Rinkeby och Kista är delvis annorlunda. De båda stadsdelsnämndernas särart kan tillvaratas och nya spännande utvecklingsmöjligheter se dagens ljus. Dessutom skulle grönområdet mellan stadsdelarna kunna utvecklas så att det skapar kontakter och ger en känsla av

ett gemensamt offentligt rum istället för att isolera stadsdelarna från varandra. Utbildning, företagsamhet och arbetsmarknad, kultur-, sport- och fritidsverksamhet skulle också vinna på en samordning av dessa stadsdelars resurser.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **stadsdelsnämnderna** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag biogas.

Pedagogiska verksamheter

Förskoleverksamhet

Förskolans inriktning

Förskolan bör betona trygghet, omsorg och lek. För de yngsta barnen är omsorgen särskilt viktig. Det pedagogiska arbetet kan tillta med växande ålder. Mindre barngrupper, föräldrasamverkan och ändamålsenliga lokaler ökar möjligheterna för personalen att göra ett bra jobb.

Det viktigt att betona värdegrundens betydelse i förskoleverksamheten. Hänsyn, empati och förståelse för olik tänkande är viktiga egenskaper, som grundläggs tidigt. Arbete med värdegrunden har visat leda till goda resultat genom lugnare och trevligare miljö. Inrättandet av förskoleinspektörstjänster är ett steg i rätt riktning. Dessa bör precis som skolinspektörerna, få i uppdrag att utvärdera förskolornas arbete med värdegrunden.

Kvaliteten skall höjas i förskolan genom minskade barngrupper. I det arbetet skall småbarnsgrupperna prioriteras. Ett tak för småbarnsgrupperna bör vara 13-14 barn per småbarnsgrupp och för de äldre 17-18 barn. Staden kan lägga fast en övre gräns för gruppernas storlek, ett tak, även om varje förskola och stadsdelsnämnd bör avgöra detaljerna efter hur den lokala situationen ser ut. En mångfald utförare ger en ökad möjligheter till egna val. Föräldrarnas valfrihet skall värnas och likvärdiga villkor skall råda mellan kommunalt och enskilt drivna förskolor. Omkring 30 % av förskolebarnen i Stockholm nyttjar enskilt drivna förskolor.

Stadens satsning på vidareutbildning från barnskötare till förskollärare skall fortsätta.

Kristdemokraterna avsätter 150 mnkr mer än majoriteten för att reellt minska barngrupperna. Det räcker inte att som nu tala om genomsnittsminskning över staden. Då riskerar vissa barn att även framöver gå i för stora grupper. Genomförandet skall planeras i nära samarbete med ansvariga för förskolan.

Rättvisa mellan barnfamiljer

Orättvisorna mellan barnfamiljerna är idag stora och till nackdel för de familjer som på hel- eller deltid väljer att inte nyttja den barnomsorg som har kommunalt stöd. Kristdemokraterna vill att staden hos regeringen ansöker om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet

Staden bör på alla sätt öka rättvisan mellan barnfamiljerna och myndigförklara föräldrarna. Stockholm ska erbjuda olika former av barnomsorg. Likvärdigt stöd skall ges till kommunala och enskilda förskolor, familjedaghem såväl kommunala som enskilt drivna, föräldra- och personalkooperativ.

Familjedaghem

När den allmänna förskolan infördes i januari 2003 fick Stockholms familjedaghem en tuffare tillvaro. Kristdemokraterna anser att alla barnomsorgsformer skall kunna bedrivas på lika villkor. Den allmänna förskolans prisreduktion, som enligt riksdagsbeslut erbjuds alla 4- och 5-åringar, ska också gälla i familjedaghem. Kristdemokraterna förutsätter att de dagbarnvårdare, som får ett minskat arbetsunderlag om deras dagbarn går till allmän förskola, skall få kompensation för detta. För att öka möjligheterna att få familjedaghem avsätter vi 12,7 mnkr.

Familjedaghemmen behöver en renässans i staden. Totalt i landet har antalet barn i familjedaghem minskat från 128.000 1994 till drygt 36.000 2003. För många familjer som värdesätter små barngrupper och en hemlik miljö är de ett bra alternativ. Det skall vara möjligt att få familjedaghem i alla delar av staden. Stockholm måste ta krafttag för att rekrytera och marknadsföra dagbarnvårdare. Detta är än viktigare i ett skede då regeringen vill fastslå att kommunerna inte ska vara skyldiga att erbjuda familjedaghem.

Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra en informationssatsning för att rekrytera fler dagbarnvårdare. De föräldrar som önskar privata familjedaghem måste kunna söka dessa direkt hos stadsdelen.

Avgiftsfri månad

Förskolan och skolbarnsomsorgen är verksam tolv månader om året och personal anställs för detta behov. För förskoleverksamhet föreslår majoriteten en avgiftsfri månad men inte för skolbarnsomsorgen. Maxtaxan har redan kraftigt reducerat avgiften för föräldrarna och kristdemokraterna föreslår att avgiften för förskolan ska betalas tolv månader per år.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att hos regeringen ansöka om att fritt få nyttja statsbidragen till förskolan på ett sätt som ger barnfamiljerna maximal valfrihet.
2. Stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden ges i uppdrag att genomföra en informationssatsning för att rekrytera fler dagbarnvårdare.

Skolbarnsomsorg

Skolbarnsomsorgen är en viktig del i de flesta yngre elevers vardag. Den alltmer integrerade verksamheten gör att skola och skolbarnsomsorg idag har ett nära samarbete, ofta i gemensamma lokaler. Det är viktigt att barnen efter skoldagens slut ges möjlighet till egna aktiviteter, såväl som aktiviteter tillsammans med andra barn. Barngrupperna får inte vara större än att personalen har möjlighet att kunna se de enskilda barnen. Personalen i skolbarnsomsorgen, fritidspedagoger och barnskötare, får i dag arbeta mycket flexibelt, eftersom de finns med både i själva undervisningssituationen och i fritidsverksamheten. De måste därför erbjudas kompetensutveckling både för egen del och i samverkan med lärare.

Mellanstadieverksamhet

Majoritetens förslag om fritidsklubbar blev endast ett pilotprojekt på nio av stadens över hundra grundskolor. Skolbarnsomsorg/mellanstadieverksamhet ska erbjudas eleverna i en mer öppen, ej inskriven verksamhet, som kan drivas av skolan eller i annan regi, till exempel av föräldrar eller föreningar.

Fritidshemsverksamheten har upplevt stora neddragningar under det senaste decenniet. Följden är stora barngrupper och begränsad personaltäthet. Detta är bakgrunden till att revisorerna i revisionsrapporten över Stockholms stads fritidshem nyligen redovisade att det är tveksamt om fritidshemmen kan leva upp till krav och rekommendationer som finns i lag och anvisningar och att men bedömer att verksamheten inte heller uppfyller stadens egna mål och ambitioner.

Enligt Skolverket har barngruppsstorlekarna nästan fördubblats och personaltätheten halverats under de senaste tio åren. Andelen anställda med pedagogisk högskoleutbildning har sjunkit. Kvalitetsbristerna kan också leda till att personal lämnar verksamheten. 27 % av den tillfrågade personalen i staden uppger att de inte tror att de kommer att finnas kvar inom två år. Det beror inte på pensionsavgångar då genomsnittsåldern endast är 41 år.

Fler föräldrar och personal vid enskilt drivna fritidshem än i stadens fritidshem uppger att de är nöjda med personaltäthet och barngruppsstorlekar. Revisorerna anser att det är ett förhållande som snarast måste genomlysas ordentligt.

Den nuvarande verksamheten måste genomlysas ordentligt, bland annat vad avser antalet barn i barngrupperna och vad gäller de övriga brister som revisorerna påtalat. Därefter kan beslut fattas om en eventuell ny organisation. Vi föreslår att avgiften blir 150 kr per månad i den öppna mellanstadieverksamheten.

Grundskola

En god lärandemiljö utgör grunden för allt annat skolarbete. Skolan ska skapa ett klimat där alla kan känna sig välkomna, trygga och sedda. Ingen ska behöva känna sig rädd för att gå till skolan eller gå ut på rast. Om vi lyckas med detta har vi också skapat förutsättningar för lärande.

Kristdemokraterna anslår 27 miljoner kr extra till grundskolan som en ökning av skolschablonen. Den fördelas på Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna.

Flera undersökningar visar att i framgångsrika skolor är reglerna och normerna för det sociala umgänget på skolan tydliga och tillämpas konsekvent. Skolor som lyckats förbättra sin måluppfyllelse kännetecknas av att det råder en samsyn mellan lärare, elever och föräldrar om hur man ska arbeta och vad man prioriterar.

Värdegrunden

För att skapa trygghet och trivsel i skolan måste verksamheten baseras på en god och väl förankrad värdegrund. I läroplanen härleds värdegrunden till den etik som förvaltats av kristen tradition och västerländsk humanism. Med denna värdegrund som utgångspunkt ska elever, personal och föräldrar tillsammans medverka till att skolan präglas av tolerans, generositet, rättskänsla och ansvarstagande.

Varje skola måste arbeta aktivt för att förverkliga värdegrunden i sin dagliga verksamhet, göra den till något levande och konkret. Etik måste levas, den kan inte bara sägas. Skolorna ska ha i uppdrag att redovisa sitt värdegrundsarbete i sina kvalitetsredovisningar. Stadens skolinspektörer skall bevaka värdegrundsarbetet.

Föräldrarnas betydelse

Skolan kan aldrig fullt ut kompensera ett hem som inte är skolintresserat. Det är därför viktigt att det finns en god relation mellan skolan och hemmet. Utbildningsnämnden får i uppdrag att utforma ett sådant kontrakt. Föräldrarna och skolan har en gemensam uppgift att utveckla varje elevs unika och individuella talang samt att uppmuntra eleven i dess arbetsinsatser.

Familjen är den som bäst känner barnens och ungdomarnas olikheter. Alla viktiga beslut när det gäller den enskilde eleven skall därför ske i samråd med eleven och dess föräldrar. Detta gäller också skolstarten och vilken skolform som är bäst för den enskilde.

Mobbning och annan kränkande behandling måste kraftfullt motverkas. Särskilda handlingsplaner mot mobbning ska finnas och tillämpas på alla skolor.

Individualisering

Elever med inlärningssvårigheter måste garanteras rätt att få extra stöd och elever med speciell fallenhet för ett ämne bör ges ytterligare stimulans för att utvecklas vidare. Ökad individualisering är nödvändig för att kunna tillgodose alla elevers olika behov. Individualisering kan ske såväl inom klassen som genom nivågrupperingar. Inrättandet av profilklasser inom språk, matematik och estetiska ämnen såväl som idrott av olika slag är ett sätt att möta dessa behov och ge ökad valfrihet.

Grundskolans viktigaste uppgift är att lära alla elever att läsa, skriva och räkna. Dessa baskunskaper är avgörande för elevens förmåga att tillgodogöra sig övrig undervisning i skolan. Andelen av skolans resurser som satsas på läromedel har minskat. Boken har en stor betydelse och ändamålsenliga läromedel ska finnas.

Ämnesundervisning på modersmål kan vara värt att pröva i några Stockholmsskolor. För många nyanlända invandrare krävs lång tid att lära sig svenska så pass bra att man kan ta till sig ämnesundervisning på det nya språket. Ett annat alternativ, som också bör provas, är att hemspråkslärarna får vara stödlärare i olika ämnen och ge studiehandledning på modersmålet.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Staden skall tillse att alla föräldrar med barn i grundskolan skall få ta del av skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling om inte föräldrarna tackar nej.

Barn i behov av särskilt stöd

Alla barn är unika och har personliga behov. Vissa barn kan dock tillfälligt eller varaktigt vara i behov av särskilt stöd i förskolan eller grundskolan, utan att de för den skull får en särskild diagnos. Det är viktigt att beslut om insatser för barn i särskilt behov av stöd fattas på lägsta möjliga nivå, dvs. barnets förskola eller skola.

Orsakerna till behovet kan variera mycket. För att barnen ska få det stöd de behöver vill kristdemokraterna att elev- och barngrupperna i grundskola och förskola ska minska för möjliggöra ytterligare individualisering. På så vis kan alla barn, både de med exempelvis damp eller autism och de som av andra orsaker endast tillfälligt behöver stöd, få den hjälp de behöver.

En av farhågorna med det nya systemet för resursfördelning är att barn i behov av särskilt stöd kommer i kläm. När systemet utformas med en enda tilläggschablon finns en uppenbar risk att resurserna inte kommer de enskilda barnen till godo. Dessutom riskerar resurserna att inte bli tillräckliga i stadsdelsnämnder som har relativt god socio-ekonomisk standard. Även i dessa områden finns ju barn med behov av särskilt stöd men skolorna i dessa områden riskerar att inte ha tillräckliga resurser.

Verksamhet för barn och ungdom

Öppna förskolor och parklekar

För föräldralediga, hemarbetande och dagbarnvårdare är det viktigt att det finns Öppen förskola där barnen kan få stimulans och föräldrarna utbyte med andra föräldrar. Därför ska ett nät av Öppna förskolor som svarar mot behovet finnas. På sikt bör Öppen förskola finnas i alla stadsdelar. Det ska också vara möjligt att låta barnen delta i olika aktiviteter, till exempel inom kulturområdet. Ytterligare 10 mnkr anslås till Öppen förskola för 2005.

Med förslaget om gruppverksamhet för treåringar visar majoriteten att man misstror föräldrar. Ordval som att treåringar inte "har någon omsorg" när de vårdas av sina föräldrar visar viken syn man har. Kristdemokraterna avstyrker förslaget.

Parklekar och vanliga lekparkar ska också finnas och vara säkert utformade för lek och aktiviteter. Många lekparkar har tyvärr tillåtits förfalla under en lång följd av år. Det finns därför stora behov av att restaurera och förbättra befintliga lekparkar och göra dem säkrare genom t ex inhägnader. Parklekarna utgör viktiga mötesplatser för förskolor, lediga barn och ungdomar och hemmavarande föräldrar med barn. I Stockholm är detta extra angeläget eftersom det i många bostadsområden inte finns plats för säker utomhuslek. Kristdemokraterna anslår därför 7 mnkr till parklekarna.

Förstärk ungdomars inflytande

Att ungdomar under 18 år saknar rösträtt innebär inte att de inte ska ha inflytande. Staden bör stödja forum där unga kan utöva sin rätt till inflytande. Det handlar både om att ungdomar ska få ett reellt inflytande över den egna vardagen - och ett motsvarande ansvar - och att skapa delaktighet i den politiska beslutsprocessen. Därför bör ungdomsråd finnas i varje stadsdelsnämnd. Eleverna bör också i större utsträckning kunna vara med och påverka beslut som tas i skolan, kunna påverka planering av undervisning. På varje skola ska det finnas väl fungerande elevråd. Ungdomar ska också ha möjlighet att lämna in medborgarförslag i sina stadsdelsnämnder.

Erbjud alla möjlighet till kollo

Att delta på sommarkoloni är viktigt för många barn i Stockholm. Staden ska genom stadsdelsnämnderna erbjuda alla barn denna möjlighet. Det är viktigt att det finnas en mångfald i utbudet. Längden på kollovistelsen kan minskas för att ge fler möjlighet att delta.

Utveckla fritidsverksamheten

I ungdoms- och tonåren eftersträvar de flesta att utveckla sin egen identitet men har också ett stort behov av att umgås med unga i samma ålder. Att det finns en mångfald av fritidsutbud i staden som fritidsgårdar och hemgårdar är därför en förutsättning för att ungdomarna ska vilja delta. Riktlinjer som ska styra stadens fritidsverksamhet måste ta detta i beaktande. Olika utförare och inriktningar ökar det egna valet. Fryshuset är ett framgångsrikt exempel på en verksamhet som samlar massor av ungdomar. Kommunstyrelsen bör ges i uppdrag att utreda hur en liknande ungdomsverksamhet, ett ungdomens hus, kan startas väster om staden. Detta bör ske tillsammans med föreningar och organisationer, kyrkor och andra ideella organisationer som är verksamma inom området.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur en ungdomsverksamhet liknande Fryshuset kan startas väster om staden.

Kultur- och föreningsverksamhet

Kristdemokraterna vill att stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna. Bibliotekens roll som samordnare av kulturverksamhet bör lyftas fram. Boken och läsningen ger rika möjligheter att möta kultur av olika slag. Stadsdelsnämnderna bör eftersträva olika typer av lokalsamordning till exempel samlokalisering av bibliotek och medborgarkontor. Sådana åtgärder kan också möjliggöra ett utökat öppethållande.

Ansvar för stadens stöd till samlingslokaler bör föras över till stadsdelsnämnderna. Ett gemensamt Internetbaserat bokningsprogram för alla tillgängliga samlingslokaler ska finnas. Stadens hemgårdar och 4H-gårdar bör bli s.k. Kommunövergripande Verksamheter (KÖV). Bidragsgivningen kan skötas av stadsdelsnämnderna.

Kristdemokraterna ser stadsdelsnämnderna som den naturliga utföraren av konsumentstödande verksamhet. Det framstår däremot inte som möjligt i rådande ekonomiska läge att anslå ytterligare medel till konsumentverksamhet varför förslaget om att tillföra ytterligare 9 mnkr bör avslås.

Äldreomsorg

Motverka åldersdiskriminering och se äldre som en tillgång

De flesta äldre lever friska under en stor del av sin ålderdom och kan ha ett självständigt liv samtidigt som de också kan utgöra ett stöd för sin omgivning. De äldres möjligheter att hjälpa och stötta varandra bör bättre tas tillvara av staden. Pensionärsråd, vän- och seniortjänst såväl som andra frivilligorganisationer är viktiga i detta arbete.

Äldre människor lever självfallet inte enbart för andras skull. Det finns ett stort behov av att förbättra stadens insatser för att ge de som behöver stöd en trygg vardag och hjälp att hantera sjukdomar. Aktiviteter som berikar livet och valfrihet i hur vården och omsorgen ska utformas är viktiga delar i äldres liv.

De äldre som är i behov av vård måste garanteras en värdig vård. En bra vård där trygghet och omtanke medför att de som är i behov av vård kan åldras i vetskap om ett gott omhändertagande. Patientens ställning behöver stärkas i vården. För att uppnå en vård och omsorg som människor kan lita på vill Kristdemokraterna införa en trygghetsgaranti. Denna trygghetsgaranti ska omfatta tillgängligheten till undersökning och behandling, tillgång till vårdplats eller boende samt hjälpmedel. Den ska garantera att tjänster och stöd håller angiven kvalitet och att alla möten mellan den enskilde och vårdens personal präglas av respekt och värdighet.

Kristdemokraternas trygghetsgaranti är en vårdgaranti med betoning på tillgänglighet, en värdighetsgaranti med betoning på bemötande och omvårdnad och en boende- och hjälpmedelsgaranti där rätten till stöd och service ingår. Äldreomsorgsinspektörerna har i sin årsrapport 2003 pekat på vikten av att vardagslivsuppgifter finns med som ett naturligt arbetsområde inom äldreomsorgen. Dessa uppgifter borde enligt Kristdemokraterna vara självklara eftersom det handlar om utevistelse, kulturupplevelser, måltiden,

tidningsläsning och möjlighet att odla personliga intressen. Om dessa uppgifter blev denna naturliga del skulle arbetet med all sannolikhet också bli mer omväxlande för personalen. Kristdemokraterna avsätter ytterligare 120 mnkr till äldreomsorgen. Medlen avser främst de åtgärder vi anger i följande stycken.

Satsa på kompetensutveckling

I äldreomsorgen finns det en rad områden där det finns behov av kompetensutveckling för att förbättra vården av äldre. Det behövs generella satsningar på utbildning men ett av de områden där det speciellt behövs är inom vården av demenshandikappade. De flesta dementa är äldre men andelen yngre dementa ökar. Med kvarboendepincipen innebär det att många dementa kommer att bo kvar i sina hem och behöva stöd av hemtjänsten. Det krävs aktiva insatser för att de demenssjuka ska få en värdigare och bättre vård. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att undersköterskor erbjuds utbildning till t.ex. så kallade Silviasystrar, en fördjupad utbildning om demens. De kan därefter fungera som handledare åt annan vårdpersonal. Utbildning och kunskap minskar den psykiska påfrestning det kan innebära att arbeta med denna grupp av människor. Det ökar också säkerheten omkring patienten.

Staden måste också satsa på att utbilda demensteam som kan arbeta med handledning och därmed höja kompetensen inom detta område. Även biståndsbedömare behöver utbildning om demenssjukdomar.

Genom uppsökande verksamhet hos äldre som ännu inte är föremål för stadens äldreomsorg, kan demenssjukdomar upptäckas tidigt och förebyggande insatser sättas in. Detta ska självfallet vara frivilligt och kan utföras i samarbete med till exempel Svenska kyrkans diakoni och andra ideella organisationer.

Under de senaste åren finns det framgångsrika exempel i Stockholm där invandrare som har medicinsk utbildning har rekryterats till äldreomsorgen och erbjudits kompletteringsutbildning och studier varvade med arbete. Detta arbete måste fortsätta.

Anställ geriatriker

Ädelreformen har inneburit att personalkategorier som förut fanns samlade på en och samma arbetsplats nu är utspridda. Det för med sig problem för planering och vårdbedömningar. Arbete i kompletta vårdteam bör genomföras där läkarna ingår som en naturlig del. Sådana exempel finns i staden. Hemtjänstpersonalen bör få handledning och stöd av medicinsk personal.

Fler undersköterskor, sjuksköterskor, vårdbiträden och geriatriker behövs. En ökad status för personalen inom äldreomsorgen kan leda till att fler söker sig till dessa yrken. Även vårdpersonal ska ha möjlighet till karriärstege. Det kan ske genom reguljär vidareutbildning men också genom att som till exempel i Värnamo låta personalen arbeta på olika avdelningar och pricka för vad man lärt sig. På så sätt kan man påverka sin löneutveckling. Det är inte enbart chefer som behöver få vara med om omvärldsbevakning. Att se sitt yrke och dess utövande i ett vidare perspektiv inte minst genom EU-samarbete kan också göra yrket och arbetet i sig intressantare. Genom flexibla arbetstider,

ökade möjligheter att påverka innehållet i sitt arbete, kompetensutveckling och en gynnsam löneutveckling höjs statusen.

Anhörigvården

De anhörigas betydelse för många äldres dagliga omvårdnad och livskvalitet kan inte överskattas. De måste få ett ökat stöd. Anhöriganställning ska vara möjlig och kompetensutveckling kan ske genom samtalsgrupper för anhöriga. Försök med nattvård bör undersökas där den äldre erbjuds vård under natten och den anhörige får avlastning. Genom tekniska hjälpmedel, hemtjänst och annan assistans och med hjälp av frivilligas insatser, ska de äldre kunna bo kvar hemma om de så önskar.

Servicehus och Seniorboende

De allra flesta äldre vill bo kvar i sin bostad så länge tryggheten kan garanteras. De äldres önskemål när det gäller boende måste respekteras. Genom tekniska hjälpmedel, hemtjänst och annan assistans och med hjälp av frivilligas insatser, är det ofta möjligt att förlänga den tid man kan bo kvar i sin bostad. Det får dock inte bli ett tvång utan den enskildes behov måste tillgodoses. Antalet fallolyckor i det egna hemmet är stort med lidande för den enskilde som följd och för samhället stora kostnader. Kristdemokraterna har föreslagit att en ”Martin Timell” bör anställas i stadsdelarna för att möta äldres behov av hjälp med enkla men riskfyllda göromål som att tvätta fönster, byta gardiner mm. Majoriteten har nu föreslagit en vaktmästarhjälp med liknande uppgifter.

Äldreomsorgen står inför stora utmaningar de kommande åren. Fram till omkring 2012 minskar antalet äldre i staden. Detta tas nu till intäkt för att på ett oåterkalleligt sätt minska omfattningen av insatserna för de äldre. Omvandlingen ca 1500 servicehuslägenheter till seniorbostäder, en tredjedel av det samlade beståndet av kommunala servicehusboenden i Stockholms stad, riskerar att medföra stora problem.

Majoriteten genomför en nedrustning av det efterfrågade servicehusboendet utan att fullt ut ha bedömt hur behovet av platser egentligen ser ut. Genom en skärpning av kraven för att få plats i servicehus står många lägenheter tomma, vilket majoriteten tar som intäkt för att en omvandling bör ske. Nu finns det inget annat val för de äldre än att bo kvar hemma med mycket omfattande hemtjänstinsatser. De äldre riskerar att bli allt mer isolerade och sjukare i sitt hem och kräva allt större vårdinsatser. Kristdemokraterna anser att det är viktigt att behovet av servicehusboende tillgodoses. De äldre som har behov av gemenskap och trygghet i allt större utsträckning ska kunna få det. Idag krävs att den äldre har mycket stora vårdbehov för att komma ifråga till servicehusboende trots att det finns tomma platser. Det är därför viktigt att staden ser över de regler som finns för biståndsbedömning. På grund av att behoven kommer att variera under kommande år är det viktigt att skapa flexibla lösningar i stadens särskilda boenden.

Samarbete mellan staden och landstinget

Samarbetet mellan staden och landstinget behöver utvecklas för att förbättra möjligheten för en god vård. Staden måste tillsammans med landstinget

utveckla former som gör det möjligt för staden att påverka det medicinska omhändertagandet. För att staden själv ska kunna anställa läkare behöver hälso- och sjukvårdslagen ändras.

Webcare-systemet som staden nu anslutit sig till möjliggör en tryggare övergång mellan landstingets och kommunen. Genom att införa en kvittering ges den som skrivs ut från en vårdavdelning en säkerhet att staden övertar ansvaret. Det är ett slag trygghetskvitto som länge varit ett krav från Kristdemokraterna. Med de nya formerna för vårdplanering kan insatserna ske fortare. Platser måste finnas på korttidshem för dem som inte direkt kan komma till eget boende.

Valfrihet

Det är viktigt att äldre får tydlig information om vilka erbjudande som står till buds utifrån deras hjälpbehov. Fler och fler äldre vill genom eget val påverka vem som ska utföra hemtjänst och ledsagar- och avlösarservice. Kristdemokraterna anser att ett viktigt nästa steg för att öka valfriheten för äldre vore att även kunna välja boende. När även boendet blir föremål för eget val kommer med sannolikhet olika alternativ att uppstå. Ett boende vill prioritera kulturupplevelser, andra erbjuder naturupplevelser och promenader. Det kan vara att bo tillsammans med landsmän eller i ett äldreboende för viss trosinriktning. Många äldre förlorar sina kunskaper i svenska och behöver gemenskap med andra som talar samma språk och personal som kan kommunicera med dem. Staden bör hjälpa till så att sådana verksamheter kan etablera sig.

Behov finns också av ett äldreboende för döva, blinda och dövblinda. Även stadens egna äldreboenden bör profilera sig så att de kan bli än mer attraktiva. I befintliga kommunala äldreboenden bör man kunna skapa avdelningar med särskild inriktning. Dagliga verksamheter med en särskild inriktning bör inrättas. Det är viktigt att även satsa på dagcenter för olika invandrare för att öka deras livskvalitet.

För att valfriheten ska möjliggöras måste ackreditering av servicen och informationen till de äldre fungera. Anhörigråd och äldreråd vid äldreboenden är en viktig form för medbestämmande och inflytande.

De äldre ska känna till de åtaganden som staden eller en entreprenör utlovat gentemot dem. Kristdemokrater vill införa en "värdighetsgaranti". Den ska vara möjlig att kontrollera och varje äldre eller deras anhöriga bör inbjudas till samtal om hur garantin uppfylls.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Staden skall garantera äldre och funktionshindrade rätt att välja boende.
2. Inför en övergripande trygghetsgaranti som inkluderar dels en vårdgaranti med betoning på tillgänglighet, dels en värdighetsgaranti med betoning på bemötande och omvårdnad och dels en boende- och hjälpmedelsgaranti där rätten till stöd och service ingår.

3. Starta ett kompetensutvecklingsprogram för personal i äldreomsorgen om demensvård.

Omsorg om funktionshindrade

Alla människor är olika med olika intressen och förutsättningar och alla har ett okränkbart värde. Detta är vår utgångspunkt för att förbättra villkoren för personer med funktionshinder. Insatserna inom omsorgen skall utformas utifrån respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för den enskilde att leva ett så normalt liv som möjligt och känna ökad delaktighet och gemenskap i samhället.

Stadsdelsnämnderna får i uppdrag att utarbeta samverkansavtal för ett närmare samarbete inom missbruk och socialpsykiatri. Socialtjänstnämnden bör i samarbete med stadsdelsnämnderna återuppta förhandlingar med landstinget om ett gemensamt vårdutskott under socialtjänstnämnden eller en gemensam nämnd för att utveckla samarbetet. Det är väsentligt att staden och Stockholms läns landsting kommer lika långt i sin samverkan när det gäller vård och behandling för psykiskt funktionshindrade som har skett genom överenskommelsen inom äldreomsorgen och omsorgen om fysiskt funktionshindrade.

De erfarenheter som staden fick genom olika aktiviteter under det Europeiska Handikappåret 2003 bör tas till vara. Fokus skall vara åtgärder som kan ge ökad tillgänglighet och valfrihet för funktionshindrade. Staden har en skyldighet att se till att den vård och omsorg som ges till den enskilde sker med hög kvalitet och respekt för personens integritet. Det är därför av största vikt att den funktionshindrade finns med i hela planeringen av stödsatsen och därmed kan känna trygghet inför beslut som skall fattas. På detta sätt kan den enskildes möjlighet att påverka sin situation öka. Genom de kvalitetsgarantier som stadsdelsnämnderna utarbetat först i övergripande form och sedan individuellt mellan den enskilde och vårdgivaren ställs krav på att den utlovade kvaliteten efterlevs. De funktionshindrade har rätt till likvärdig vård, omsorg och service oavsett var i staden de bor. Detta får inte äventyras av ett nytt resursfördelningssystem som majoriteten arbetar fram.

Valfrihet

Kristdemokraterna anser att det egna val inom hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice som infördes från och med 2002 har ökat valfriheten för den enskilde. Modellen har lett till att den enskilde själv kan välja utförare vilket i sig är en kvalitetshöjning. Kristdemokraterna vill att staden behåller och vidareutvecklar kundvalsmodellen inom hemtjänst, avlösarservice och ledsagarservice. Detta inflytande är viktigt och gör att människor känner delaktighet och så långt det är möjligt kan påverka sin vardag.

Staden måste verka för att bristen på ledsagare, personliga assistenter, avlösare och kontaktpersoner åtgärdas. Att arbeta så nära en enskild person som dessa yrkesgrupper gör, kräver att staden erbjuder kontinuerlig kompetensutveckling inte minst i bemötandefrågor men också för att säkerställa arbetet med respekt

för den enskildes integritet. Den stora utbildningssatsning som staden påbörjat med hjälp av EU-medel är en viktig del i att uppvärdera dessa yrkesgrupper.

Boende

När staden ger markanvisningar för nya lägenheter ska krav ställas på tillgänglighet för funktionshindrade. Staden bör också överväga att finna en form för att handikappanpassa (H-märka) hus i syfte att bevara och utveckla handikappanpassningar. Staden bör även uppmärksamma olika möjligheter att säkerställa att handikappanpassningar som gjorts i fastigheter inte undanröjs efter bostadsrättsomvandlingar. En hel del gruppboendestäder är i dag inte fullt ändamålsenliga utifrån de krav som ställs. Staden måste därför se till att sådana gruppboendestäder byggs om så att ett effektivt resursutnyttjande säkerställs och en förhöjd kvalitet för de boende kan garanteras.

Staden ska föregå med gott exempel och anställa samt vara en god arbetsgivare för personer med funktionshinder. De arbetsmarknadsprojekt som bedrivs i staden för dessa grupper ska finnas kvar. Många personer med funktionshinder kan med rätt hjälpmedel delta i arbetslivet.

Elever med funktionshinder skall också omfattas av valfriheten att välja skola. Handikappanpassningen på stadens skolor måste intensifieras så att valfriheten blir verklig. Det är angeläget att vuxna förståndshandikappade ges möjlighet till utbildning och vidareutveckling.

Stadsdelsnämndernas handikappråd har en viktig uppgift. Rådet måste i god tid få ta del av detaljplaner, ombyggnationer mm som påverkar allas vardag. Offentliga lokaler ska utformas så att alla medborgare kan komma dit och vistas där utan besvär. Funktionshinder måste ses i ett vidare perspektiv så att tillgänglighet inte stannar vid möjlighet för rullstolsburna att komma in. Detta gäller även de olika idrottsanläggningarna. Fritidsverksamheterna i staden ska i större utsträckning än i dag vara anpassade även till funktionshindrade.

Individ- och familjeomsorg inkl socialpsykiatri

Kristdemokraterna ökar stadsdelsnämndernas möjligheter att arbeta mot missbruket och att förbättra socialpsykiatrin genom att anslå ytterligare 30 mnkr. Kristdemokraternas idémässiga grund till familjen uttrycks i inledningen av FN:s Barnkonvention. Där stadgas: "...att familjen, såsom den grundläggande enheten i samhället och den naturliga miljön för alla dess medlemmars och särskilt för barnens utveckling och välfärd, bör ges nödvändigt skydd och bistånd så att den till fullo kan ta på sig sitt ansvar i samhället," samt "...att barnet, för att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse."

Familjefrågorna har haft en central ställning i Kristdemokraternas politiska arbete ända sedan partiet bildades. Vi har hela tiden arbetat för att hitta de modeller för likvärdighet och mångfald som vi tror skapar de bästa förutsättningarna för föräldrarna men som också är de bästa för barnen. Familjepolitiken är en huvudfråga på grund av den betydelse den har för

barnen och för hur vårt samhälle byggs. Fungerande familjer är den bästa grunden i ett förebyggande arbete men tyvärr ser verkligheten för många barn annorlunda ut och de far illa i brist på föräldra- och vuxenansvar. Då måste det finnas väl fungerande stöd från samhällets sida med utgångspunkt från familjens behov.

Familjehem

En del barn behöver bo med andra vuxna under kortare eller längre tid i familjehem. Efterfrågan på familjehem är större än tillgången vilket gör att många placeringar måste göras på dyra institutioner. På kristdemokratiskt initiativ har Socialtjänstnämnden fått i uppdrag att genomföra en kampanj för att få fler familjehem. Fungerande familjehem är ett bättre alternativ än institutioner. Så långt det är möjligt skall dock hjälp kunna ges på hemmaplan genom att noggrant ta reda på nätverk kring barnet. Familjerådslag är ett utmärkt sätt att arbeta med och genom att involvera de närstående lyfts vikten av varje persons delaktighet fram.

Socialtjänsten har ett stort ansvar att arbeta förebyggande och uppsökande. Arbetsätt och arbetsformer måste utvecklas så att socialsekreterare kan arbeta mer flexibelt och kunna möta ungdomar ute i deras verklighet. Arbetet måste genomsyras av ett utåtriktat synsätt och att se varje enskild individ och det sammanhang personen finns.

Stöd det civila samhällets insatser

Ingen människa är en ö är ett uttryck som används ibland. Vi Kristdemokrater vill gärna peka på vikten av ett samhälle där vi bryr oss om varandra och där ett medmänskligt perspektiv lyfts fram. Det får inte vara så att den första och kanske enda möjlighet till hjälp ses utifrån ett myndighetsperspektiv och det endast är där som hjälp kan fås. Det civila samhällets stöd måste uppvärderas och medmänniskors stöd uppmuntras.

Många frivilligorganisationer har påbörjat sitt arbete utifrån enskilda människors engagemang och detta fortsätter ofta att genomsyra verksamheten när organisationen fått en fastare organisation. Staden skall därför stödja och uppmuntra frivilligorganisationer genom generös bidragsgivning.

Barn och ungdomars drogvanor

Allt fler barn och ungdomar kommer tidigt i kontakt med alkohol och narkotika. Stadens senaste droganeundersökning rapporterar om ungdomars tillgänglighet till droger och drogvanor och tas till intäkt av majoriteten för att tro på kraftiga minskningar av droganvändningen. Men droganeundersökningen visar i själva verket alarmerande siffror. Spriten har stor betydelse för ungdomar i Stockholm och för gymnasieungdomar har numer spriten en viktigare roll än starkölet. Kristdemokraterna vill starkt varna för att en sänkning av spritskatten kommer att leda till att fler ungdomar dricker mer. Generellt sett har andelen i nionde klass som prövat narkotika fördubblats på 6-7 år. För 18-åringar har siffran tredubblats. En helt oacceptabel andel av barn och ungdomar regelbundet berusar sig och kommer i kontakt med narkotika.

Ambitionerna måste därför hållas höga och insatserna ökas på detta område. Det finns en överhängande risk att insatserna minskas om stora växlar dras på drogvanundersökningens resultat. Erfarenheterna som till exempel lokala drogsamordnare, Maria Ungdom och Polisen för fram är snarare att alkohol- och narkotikabruket är fortsatt stort bland ungdomar. Därtill finns en farhåga att yngre ungdomar, som inte fångas upp i undersökningen, ökat sitt alkoholbruk.

Kampen mot droger kan förmodligen aldrig vinnas om inte det civila samhället mobiliseras. Sänkta priser och ökad tillgänglighet genom mer langning och förekomst på skolorna försvårar möjligheterna att skapa drogfria miljöer och att försena alkoholdebuten. Att påverka normbildningen hos trendkänsliga ungdomar kräver en bred ansats.

Ett av vårt samhälles största utmaningar är att komma till rätta med det utbredda alkohol- och narkotikaanvändandet. Alltför många människor hamnar genom sitt missbruk i ett utanförskap som kan vara svårt att komma ur. För den enskilda människan är det ett stort misslyckande och för samhället kopplat till stora kostnader. Varje rehabiliterad människa är en vinst i första hand för sig själv och i andra hand för samhället.

Missbruk

För att motverka ett utbrett missbruk måste samhället aktivt arbeta förebyggande. Ett stort gemensamt ansvar måste tas av familj, skola och socialtjänst. Det arbete som sker inom Precens skall fortsätta och information till föräldrar och barn ges fortlöpande. Skolornas ANT-arbete måste prioriteras och eleverna involveras i planeringen av detta arbete. Det är också viktigt att arrangemang som anordnas för ungdomar i staden alltid är drogfria.

För dem som ändå hamnar i drogberoende och missbruk skall socialtjänsten arbeta aktivt för att komma in så tidigt som möjligt i ett rehabiliteringsarbete. Detta gäller inte minst våra unga missbrukare. Har man väl kommit långt i sitt missbruk och kanske också blivit hemlös är vägen tillbaka in i samhället desto längre. Den Tak-över-huvudet-garanti som Kristdemokraterna var initiativtagare till skall byggas på med hjälp av en stödgaranti. Syftet är att komma vidare så att eget boende skall kunna bli resultatet. De hemlösa skall ges möjlighet att delta i detta arbete.

Socialtjänsten skall i första hand överväga stöd och vård på hemmaplan och därför skall resurser satsas på detta i förhållande till dyra institutionsplaceringar. Goda exempel finns på 12-stegsmetoden vid Pelaren som drivs av stadsdelsnämnderna Skarpnäck och Enskede-Årsta.

I arbetet med hemlösa och rehabilitering av drogmissbrukare skall staden arbeta aktivt tillsammans med frivilligorganisationer. Deras verksamhet fyller en viktig funktion då de ofta finns tillgängliga på tider utöver socialtjänstens verksamhet.

Våld mot kvinnor

Ett stort gissel i samhället är det våld som sker mot kvinnor. Det skall finnas boende där misshandlade kvinnor vid akut behov skall kunna få skydd, men det stora arbetet mot våldet måste ske på flera plan. Det handlar om information, om samlevnadsundervisning i skolor och på ungdomsgårdar men också på mödravårds- och barnavårdcentraler. Det handlar också om oss själva att i vardagen våga säga ifrån när vi hör talas om våld eller möter det i samhället.

Psykiskt funktionshindrade

Psykiskt funktionshindrade är en av de grupper som ofta kommer i kläm mellan flera huvudmän. Staden har ett stort behov av att hitta samverkansformer med landstinget som gör att vården och omsorgen om dessa kan förbättras.

Alla stadsdelsnämnder bör ha samverkansöverenskommelser med landstingets psykiatri så att arbetet med att uppfylla de mål och intentioner som slogs fast i samband med Psykiatireformen blir verklighet. Det finns skäl att anta att många psykiskt funktionshindrade inte får det stöd och den hjälp de har rätt till. Det är nödvändigt att samordna resurser och ansvar i arbetet. Alltför ofta uppstår gränsdragningsproblem mellan kommun och landsting. Detta kan också gälla barn som väntar på exempelvis barnpsykiatriska utredningar samt sjukvårdsinsatser för missbrukare och psykiskt funktionshindrade.

Enligt SoL ska kommunen medverka till att den enskilde får en meningsfull sysselsättning samt får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Kommunerna har ett ansvar att samordna samhällets insatser mot denna grupp. Dock finns flera problem i stadens egen verksamhet, stora brister i samordningen med andra huvudmän och brist på resurser som gör att dessa människor upplever stora brister i tillvaron. Ett påtagligt problem för vissa brukare inom socialpsykiatrin gäller den ”stadsdelsarrest” de upplever finns när det gäller deras möjlighet att nyttja daglig verksamhet i andra stadsdelsnämndsområden än de själva bor. En biståndsbedömning sker av vilken typ av social rehabilitering och arbetsträning som den enskilde bör få. Riktlinjerna hanterar dock inte problematiken att stadsdelsnämnderna kan skilja sig åt i bedömningen och generositeten i att bevilja insatser.

Hur barn- och vuxenpsykiatrin fungerar är de flesta omedvetna om så länge man själv eller en anhörig inte är i behov av psykiatrisk vård eller stöd. Resultatet av en dåligt fungerande psykiatriverksamhet blir dock synlig i antalet hemlösa som bor på gatan eller antalet barn och unga som skadar sig själva genom en destruktiv livsföring. En grupp som skulle vara betjänt av ett förbättrat samarbete mellan huvudmän är de psykiskt funktionshindrade missbrukarna. Många är därtill hemlösa och svåra att nå med insatser. Riktlinjerna slår fast att korttidsboende kan komma ifråga. Möjligheterna till korttidsboende bör utökas. På så sätt kan hemlösheten och utanförskapet för psykiskt funktionshindrade missbrukare motverkas. En gemensam nämnd mellan landstinget och staden bör utses för de utrednings- och vårdtyper som avser hemlösas psykiatriska och övriga medicinska problem.

Ökad samverkan krävs mellan olika offentliga huvudmän. Ett gemensamt huvudmannaskap mellan staden och landstinget skulle underlätta arbetet med de grupper av medborgare som har behov av åtgärder både från landstingets och stadens sida.

Staden ska utveckla det egna stödet för psykiskt funktionshindrade både vad gäller boendestöd och dagliga verksamheter. Många stadsdelar har anställt personliga ombud och deras arbete bör utvärderas för att kunna utvecklas och om möjligt utöka samarbetet mellan stadsdelarna då behoven ser olika ut. Anhöriga tar ofta ett stort ansvar och har en stor betydelse. De bör ges stöd och avlastning.

Stadsmiljöverksamhet

Naturområden, skötsel av parkmark och snöröjning

Det är viktigt att skötsel av naturområden och parker förbättras för att tillgodose stockholmarnas behov av områden för rekreation. Kristdemokraterna anser att ansvaret för det arbetet skall ligga på stadsdelsnämnderna. För många medborgare är det frågor kring dessa områden som ger en naturlig kontakt med stadsdelsnämnden.

En ökning görs för att förbättra städningen och klottersaneringen med 5 miljoner kr.

Agenda 21

Det lokala Agenda 21-arbetet som finns i stadsdelsnämnderna skall stödjas. Syftet med Agenda 21-arbetet är att engagera medborgarna i lokalt miljöarbete i syfte att nå en hållbar utveckling. Hållbar utveckling inbegriper ekologi, sociala och ekonomiska aspekter. Arbetet med levande grönskande gårdar ett utomordentligt exempel på en arbetsmetodik som ger ett ökat miljömedvetande och en bättre lokalmiljö. Kristdemokraterna vill därför stödja det lokala miljöarbetet.

En grundläggande tanke i Agenda 21 är underifrånperspektivet. Vi vill att det ska finnas en Agenda 21-funktion i varje stadsdelsnämnd. Det är på lokal nivå som kompetens för det lokala Agenda 21-arbetet i första hand kommer till sin rätt. Det ökade anslaget till stadsdelsnämndernas Agenda 21-arbete avstyrks.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

Flyktingmottagande

Frivilliga organisationer och företag ska kunna medverka i flyktingmottagandet och introduktionen genom samarbete, bidrag eller upphandling. Majoriteten anger i budgetförslaget att olika frivilligorganisationer ska kunna medverka när det gäller personer som inte fullt ut kan delta i arbetsinriktad introduktion av t ex hälsoskäl. Detta är en snäv och onödig begränsning men innebär ett fullföljande av den misstänksamma politik som majoriteten för mot organisationer som Röda korset och andra som medverkat i

flyktingintroduktionen. Frivilliga organisationers och företags medverkan i introduktion och SFI bör uppmuntras och underlättas.

Arbetslivsintroduktion och andra erbjudanden till individen måste kunna gälla hela stockholmsregionen. Flyktingar och deras familjer är visserligen en del av ett lokalt samhälle, men det är viktigt att de inte blir ”inlåsta” i en stadsdel. I storstadsområdena är invånarna vana vid att man kan bo i en kommun, arbeta i en annan, gå på utbildning i en tredje osv. I hela regionen visar det sig att det lokala perspektivet i miljonprogramsområdena fått förödande konsekvenser. Introduktionens erbjudande till individen måste försöka bryta detta mönster.

Ekonomiskt bistånd

har hittills inte resulterat i att staden kunnat nå de uppsatta målen om att halvera bidragsberoendet fram till 2004. Majoriteten väljer nu att skriva fram måldatum till 2006 vilket är ett tecken på att misslyckandet är ett faktum. Det krävs större ansträngningar för att nå målet. Att gå från bidrag till eget arbete och att kunna försörja sig själv har enorma fördelar för den enskilde, inte minst i den självkänsla som följer av dettas.

Kristdemokraterna vill att en jobbgaranti införs över hela staden där alla som idag är socialbidragsberoende ges en snabb och individuell bedömning. I de fall det är arbetslöshet som är orsaken till bidragsberoendet, ska arbete garanteras inom fem dagar. En sådan jobbgaranti bör ge minskat socialbidragsberoende motsvarande 100 mnkr. Arbetet med att genomföra systemet beräknas kosta ca 15 mnkr.

Kristdemokraterna vill att SL-kort ska kunna ges till de som får socialbidrag efter prövning, dvs. att den enskilde ska ha behov av det för att t ex kunna söka arbete o dyl. Att SL-kort inte längre ges generellt till alla sparar 20 mnkr.

Kommunfullmäktige beslutar följande:

1. Staden skall införa en jobbgaranti i hela Stockholm, där alla som i dag är socialbidragsberoende ges en snabb och individuell bedömning, och i de fall det är arbetsbrist som är orsaken till bidragsberoendet, garanteras arbete inom 5 dagar.

Arbetsmarknadsåtgärder

Ungdomsarbetslösheten är mycket oroande. Ungdomar riskerar att fastna i socialbidragsberoende. Majoritetens satsning på arbetsmarknadsåtgärder kan verka förutseende i det läge som staden nu befinner sig i. Den jobbgaranti som Kristdemokraterna föreslår ska införas i hela staden är ett bättre alternativ som kommer att underlätta situationen även för ungdomar. En viktig utgångspunkt är dock att utbildning måste vara det första erbjudandet. Allt för många ungdomar lämnar skolan utan tillräckliga kunskaper.

Kristdemokraterna avstyrker att särskilda medel avsätts för feriearbete i CM. I huvudsak bör staden fördela de statliga medel som fördelas till kommunerna.

(kd):42

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN

Stockholms stads storlek, struktur och ställning som landets huvudstad ställer mycket höga krav på den kommunala räddningstjänsten. Det är därför viktigt att Brand- och räddningsnämnden tillåts fokusera på sin praktiska huvuduppgift. Som en logisk del av den uppgiften bör dock även det förebyggande brandskyddet samt befolkningsskyddet i fred och under höjd beredskap hanteras där.

Varje nämnd i Stockholm stad har redan ofrånkomligen risk- och krishanteringsansvaret inom sina respektive områden. Brand- och räddningsnämndens huvudansvar för stadens räddningstjänst innefattar onekligen många delar som förutsätter ett omfattande arbete inom just riskhantering. Men, det handlar då egentligen i huvudsak om riskhantering inom nämndens särskilda fackområde, räddningstjänst.

Den övergripande samordningen av dessa frågor, samordningen för alla stadens nämnder, bör då rimligen inte ligga hos Brand- och räddningsnämnden utan istället överförs till kommunstyrelsen. Utöver samordnande risk- och krishanteringsfrågor och kommunstyrelsens beredskap borde Kommunstyrelsen/Stadsledningskontoret även kunna tilldelas samordningsansvaret för stadens säkerhetsskydd. 2 mnkr överförs från nämnden till KF mm för denna uppgift.

Kristdemokraterna vill dessutom föra över ansvaret för det brottsförebyggande arbetet Projekt Supporter från Brand- och räddningsnämnden till Socialtjänstnämnden.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Brand- och räddningsnämnden** godkänns.
2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**
  - 2.1. Stadens samordnande risk- och krishanteringsarbete överförs från Brand- och räddningsnämnden till Kommunstyrelsen.
  - 2.3 Projekt Supporter förs över till Socialtjänstnämnden.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN

Kommunfullmäktige kommer under hösten 2004 att fatta beslut om Gatu- och fastighetskontorets framtida organisation. I avvaktan på ärendet ställer Kristdemokraterna sig bakom förslaget om att slå samman nuvarande fastighetsförvaltning med saluhallsstyrelsen och att en gemensam nämnd bildas för dessa.

Bygg fler bostäder

Att kunna upprätthålla och ytterligare öka de senaste årens kraftigt ökade bostadsbyggande och säkra en mångfald av upplåtelseformer är den kanske viktigaste tillväxtfrågan i Stockholm. Bristerna på bostadsmarknaden sammanhänger dock till stor del med statliga regler om höga skatter på byggande och ett trögt hyressättningssystem. Planprocessen för att planera och fatta beslut om detaljplaner måste effektiviseras. Tredimensionell fastighetsbildning bör bli möjlig så att olika våningar i en fastighet kan ha olika ägare.

Staden bör på olika sätt pressa produktionskostnaderna för nya bostäder. De kommunala bolagen bör öka sin nyproduktion. Det är också viktigt att de sätter hyror som gör det ekonomiskt möjligt för även privata bolag att bygga hyresrätter. Möjligheter finns inom rådande bruksvärdesystem att sätta hyror som är långsiktigt ekonomiskt hållbara enligt självkostnadsprincipen. Dock har de politiska partierna ett stort ansvar att deklarera att de inte kommer att sätta ”politiska hyror” vilka skulle ändra spelreglerna även för de privata hyresvärdarna. De kommunala bolagen och hyresgäströrelsen har också ett stort ansvar i förhandlingarna.

Kristdemokraterna är positiva till att hyresrätter prioriteras de kommande åren. Att antalet hyresrätter ökar kan innebära att fler unga och studenter finner en bostad. Emellertid måste då hyressättningssystemet göras mer flexibelt och byggkostnaderna pressas så att även privata fastighetsbolag kan finna det lönsamt att bygga hyresrätter.

Det är oroande att majoritetens bostadspolitik delvis handlar om att allmännyttan ska köpa lägenheter i innerstan och att all bostadsrättsomvandling avbryts. Dessa två förslag skapar inte en enda ny lägenhet. Möjlighet att ombilda hyresrätt till bostadsrätt bör finnas i ytterstaden. Blandade upplåtelseformer finns i till exempel Östberga och i Rinkeby där stadsvillor och bostadsrätter byggts in i områdena. Detta har varit framgångsrika åtgärder som bidrar till en mer blandad befolkning i dessa bägge områden. Målet om att det i varje stadsdel ska finnas blandade upplåtelseformer delas även av majoritetspartierna men i praktisk handling är man inte beredd att leva upp till det.

Tillgänglighet

När staden ger markanvisningar för nya lägenheter ska krav ställas på tillgänglighet för funktionshindrade. Staden bör också överväga att finna en form för att Handikappmärka (H-märka) hus i syfte att bevara och utveckla handikappanpassningar. Det kan till exempel gälla rum som är iordningställda för att ladda permobiler. Om staden misstänker att handikappanpassningar kan omintetgöras vid bostadsrättsomvandlingar ska staden inte sälja.

Tillgänglighetssatsningen om 100 mnkr ska fortsätta.

Försäljning av mark och byggnader

Staden ska kunna sälja mark och byggnader som inte behövs för stadens ändamål. Nämnden bör sälja mark och byggnader under 2004 till ett värde av 2.000 mnkr.

Förebygg kriminalitet

Tyvärr utförs brott dagligen i Stockholm och därför måste staden aktivt arbeta för att förebygga brott. Människors vilja att medverka i detta måste tas tillvara. Möjligheten att övervaka brottsbelastade offentliga platser med kamera bör öka. Förutom att medge affärer, banker och restaurangentréer möjlighet till kameraövervakning bör även offentliga platser där brott ofta förekommit kunna kameraövervakas. Därför bör till exempel en park, en gångtunnel eller en gångväg, där överfall begåtts, kunna kameraövervakas. Det ingrepp i integriteten detta kan innebära väger lätt mot den integritetskränkning främst kvinnor upplever om de utsätts för våldtäktsförsök eller andra brott. Andra brottsförebyggande åtgärder bör också prövas på brottsbelastade platser. En inventering av platser som ”underlättar brott” bör ske.

Trängselskatterna

Kommunfullmäktige har beslutat om en folkomröstning om trängselskatterna i samband med valet 2006. Folkomröstningsfrågan bör gälla om trängselskatterna ska permanentas eller inte. Det bör endast finnas två linjer i folkomröstningen. Tre eller fler valmöjligheter kommer att tolkas som om partierna försöker vilseleda väljarna och manipulera folkomröstningen.

Kristdemokraterna avser att rekommendera medborgarna att rösta nej. Nej-linjen i folkomröstningen innebär att medborgarna underkänner det sätt på vilket frågan missköts av majoriteten. Den helomvändning av socialdemokraterna i staden, strax efter valet 2002, som möjliggjort genomförandet av försöket, måste underkännas av väljarna. Det kan aldrig vara acceptabelt att Stockholmsväljarna blir en bricka i spelet från socialdemokratin att behålla regeringsmakten. Vi kan aldrig acceptera att väljarna i Sveriges största stad hålls som gisslan av regeringen Persson och miljöpartiet. Uppenbart är att frågan om trängselskatter måste vara förankrat bland stockholmarna snarare än hos en majoritet riksdagsledamöter.

Kristdemokraterna har kritiserat bristen på förstärkning av kollektivtrafiken och att fler vägar runt staden borde byggas. Att genomföra ett försök med trängselskatter, än värre permanenta dem, utan att kraftiga förstärkningar görs av kollektivtrafiken är ett hån mot de människor som bor utanför tullarna och är beroende av väl fungerande kommunikationer för att få ihop vardagen. Så länge Stockholm missgynnas vad gäller statliga investeringar i vägar och spårbunden trafik och Stockholms vänstermajoritet inte är beredda att prioritera utbyggnaden av kollektivtrafiken, kan trängselskatter inte införas.

Om ett system med trängselskatter ska bli möjligt i stockholmstrafiken i framtiden måste det genomföras på ett helt annat sätt. Det ter sig dock osannolikt att väljarna skulle vara beredda tillåta detta efter att de körts över i

frågan på det sätt som sker. Trängselskatterna har kantats av ständiga juridiska tvister, orsakat splittring i regionen och kommer att kosta skattebetalarna stora summor. Regionen behöver samarbete, inte splittring och skattebetalarna behöver sparsamhet, inte slösaktighet. Det sätt som frågan har hanterats hotar alla framtida möjligheter att på ett seriöst sätt behandla en i princip mycket intressant möjlighet att få en fungerande

Öka framkomligheten

Den så kallade Förbifart Stockholm bör byggas. För att vi ska kunna uppnå vårt mål om en flerkärnig region är Förbifart Stockholm en viktig del i en övergripande infrastrukturell väv. Denna västliga trafikled och nya sträckning av E4:an kan bidra till att tillväxt sker väster om Stockholm och att nya regionala centra skapas. Genom tillkomst av leden motverkas också uppdelningen av länet i två halvor då förutsättningarna för expansion söder om staden förbättras. Ska regionala kärnor utvecklas utanför Stockholms tullar måste det skapas förutsättningar för områden att få hög befolkningstäthet och god tillgänglighet. I detta sammanhang är Förbifart Stockholm en strategisk investering som ingår i en större helhet.

En nedgrävning av Nynäsvägen i tunnel mellan Sofielundsplan och Sockenvägen skulle kunna möjliggöra bostadsbyggande ovanpå tunneln. E 18 förbi Rinkeby och Tensta bör byggas i tunnel. Den extra kostnad detta för med sig är försvarlig med tanke på det värde en tunnelförläggning har. Integrationen mellan Tensta/Rinkeby och Kista underlättas. Tillgängligheten och nyttan av Järvafältet ökar kraftigt om E18 läggs i tunnel.

Staten har ett ansvar att bidra till alla de nödvändiga investeringar som behöver ske i regionen. Länet har inte fått den andel av investeringar som är rimlig med tanke på andelen av befolkningen och rollen som tillväxtmotor.

En upphandling av trafikövervakningen ska ske. Detta beräknas generera en kostnadsminskning om cirka 18 mnkr.

Kollektivtrafiken

Mycket omfattande investeringar behöver göras inom kollektivtrafiken. Det handlar såväl om upprustning och reinvesteringar som om helt nya projekt. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det viktigt att andelen som reser kollektivt ökar. Samordningen mellan biltrafik och kollektivtrafik måste också bli bättre, bland annat genom att fler infartsparkeringar etableras vid pendeltågsstationer och tunnelbanans ändstationer och knutpunkter.

Särskilt prioriterat är en fortsatt utbyggnad av tvärbanan vidare från Hammarby Sjöstad till Slussen, med en anknytning till Saltsjöbanan. En utbyggnad från Alvik bör också ske så att man kan nå Kista, Solna, Universitet och även vidare in i Sollentuna kommun. Närmare studier bör göras av möjligheterna att utveckla spårtrafik också i Stockholms innerstad. En vidare utveckling av stombusstrafiken bör kunna ske. Detta förutsätter dock ett bra samarbete mellan Stockholms stad och landstinget, som huvudman för SL.

En nedgrävning av pendelspåret genom innerstaden via Odenplan, T-centralen och Slussen bör ske snarast. Det medger stor tågkapacitet och ger en bra kollektivtrafiklösning. Finns utrymme för ytterligare kapacitetsökningar i pendeltågstrafiken bör Kungsholmen-banan byggas och en sammankoppling ske mellan vissa tunnelbanelinjer och pendeltågsstationer. Spårvagnstrafiken på Djurgårdslinjen bör förlängas från Norrmalmstorg till Centralen.

Förutsättningarna för en utökning av kollektivtrafiken på vattnet är goda i Stockholm. Kristdemokraterna vill använda Stockholms vattenvägar till kollektivtrafik. Framgången för M/S Emelie som provtrafikerat Hammarby Sjöstad-Nybroviken är ett konkret bevis på att båtpendling fyller en viktig funktion. Det finns även exempel där man på privat väg anordnat båtpendling mellan Alvik-Stora Essingen-Gröndal-Gamla stan. Det har visat sig vara billigare än att åka med vanlig buss och är dessutom mer miljövänligt. Staden bör stödja den här formen av kollektivt resande. Därför bör båtpendling hjälpa till med att lösa kapacitetsbristen på kollektivtrafiken och trängseln på vägarna. Kristdemokraterna har i landstinget motionerat om att SL:s bolagsordning bör skrivas om så att de kan börja bedriva trafik även på vattnet. Förslaget med Sjöbussen; snabba, moderna och biogasdrivna kollektivtrafikbåtar, bör snarast komma igång. Kristdemokraterna har tillstyrkt medel från Miljömiljarden för att projektet ska komma igång. Projektet ska utvecklas tillsammans med landstinget, som bör ha huvudansvaret för drift och underhåll.

Trafiksäkerhet

För att förbättra trafiken och säkerheten är det viktigt att staden prioriterar att öka säkerheten vid särskilt känsliga platser som skolor, daghem och äldreboenden. Med olika former av övervakning kan en tryggare gatumiljö säkerställas för olika trafikantgrupper.

Flygkapacitet i Stockholmsregionen

Ansträngningarna att etablera en ny flygplats i Stockholms närhet måste intensifieras. Som rikets huvudstad måste Stockholm ha goda flygförbindelser. Då det tar ca 15 år att etablera en ny flygplats riskerar majoritetens och regeringens senfärdighet att skada Stockholms tillväxtförutsättningar. Fortsatt osäkerhet om vad som ska ske med Bromma flygplats och om och i så fall var en ny citynära flygplats ska etableras, får negativa konsekvenser.

Kristdemokraterna anser att Bromma flygplats bör avvecklas när en ny flygplats finns på Södertörn. Staden bör snarast uppvakta regeringen om detta.

Gratis parkering för miljöbilar

Kristdemokraterna vill gärna se att Stockholm blir Europas miljöbilshuvudstad. I dag har elbilar för boende och i nyttotrafik gratis parkeringsavgift. För att göra fler stockholmare intresserade av att införskaffa miljöbilar, istället för konventionella fordon, är det viktigt att öka incitamenten för att skaffa miljöbilar. Ett av de viktigaste incitamenten som Stockholm stad kan göra är att införa gratis parkering för miljöbilar. Kristdemokraterna har sedan länge drivit frågan om gratis nytto- och boendeparkering för miljöbilar och det är

sorgligt att detta ännu inte genomförts. Vi vill dessutom att kommunstyrelsen uppvaktar regeringen i syfte att få till stånd en lagändring så att Stockholm även kan införa gratis besöksparkering. Dessutom är det viktigt att företagen i Stockholm går före och köper miljöbilar. Viktiga branscher att påverka är de som kör mycket i Stockholm; taxi, budfirmor mm. Vi vill se fler incitament för att få dessa att köra miljöbilar. Staden bör samverka med företagen eftersom flera stora företag redan i dag går i bränschen i denna fråga. Dessutom bör staden i sin upphandling av resor och tjänster se över vilka möjligheter som finns att ställa krav på miljöbilar på samma sätt som landstinget har gjort.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Gatu- och fastighetsnämnden** godkänns.

2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**

2.1 Staden ska uppvakta regeringen i syfte att förenkla regelverket för byggande samt minska skatterna för byggande och boende.

2.2 Försöket med biltullar/trängselskatter ska avbrytas

2.3 Gatu- och fastighetsnämnden ska intensifiera arbetet med Förbifart Stockholm i syfte att få trafikinvesteringen tidigarelagd.

2.4 Bostadsbyggnadstakten skall vara hög. Boende i de kommunala bostadsbolagens hyreslägenheter i ytterstaden skall erbjudas möjligheten att friköpa sina bostäder.

2.5 Staden skall tillsammans med fastighetsägarna i Stockholm och SL gemensamt arbeta mot klotter och annan vandalisering i syfte att höja tryggheten. Staden skall genom egna insatser, till exempel ökad belysning och bygga bort mörka passager öka tryggheten på gator- och torg.

2.6 Att ge Kommunstyrelsen i uppdrag att uppvakta regeringen om att förstärka arbetet med att etablera en ny flygplats på södertörn.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

IDROTTSNÄMNDEN

Stöd idrotten som folkrörelse

Stockholm ska vara en stad för både små och stora idrottsklubbar där möjlighet finns att utöva såväl bredd- som elitidrott. För att idrotten ska kunna leva kvar som en bred folkrörelse måste staden värna om de små föreningarna. Majoriteten favoriserar emellertid storklubbarna på bekostnad av de små klubbarna. Detta har blivit smärtsamt tydligt vid ett flertal tillfällen när borgensåtaganden blivit beviljade till stora idrottsklubbar men inte till de små.

Vår målsättning är att särskilt stödja idrott för barn och ungdomar. Barn med funktionshinder ska på samma sätt som andra barn erbjudas tillfälle att delta i en lekfull och allsidig idrottsverksamhet där de får pröva på olika idrotter. Idrottens betydelse för integration skall särskilt lyftas fram. Majoriteten har inte lyckats visa framfötterna inom tjejidrotten. Uppföljningen av jämställdhetsplanen visade att endast 40 procent av investeringarna år 2003 gick till tjejidrott. Kristdemokraternas utgångspunkt är att manlig och kvinnlig idrott ska värderas lika. Minst hälften av nyinvesteringar i anläggningar ska därför satsas på flickors och kvinnors idrottande.

Behovet av hallar i staden är stort. När Kristdemokraterna ledde idrottspolitiken genomfördes flera idrottssatsningar som finansierades genom uppgörelser om markexploatering. Denna finansieringsform, där näringslivet istället för skattebetalarna är med och bekostar upprustningar och nybyggnationer, är mycket positiv och utgör ett värdefullt komplement till stadens egna satsningar.

De nya majoriteten har tyvärr satt stopp för extern finansiering. Envisheten i att låta idrottsanläggningar finansieras enbart via skattsedeln krymper möjligheterna till nysatsningar. Istället belastas skattebetalarna trots att det många gånger inte skulle behövas och angelägna idrottssatsningar skjuts på framtiden. Kristdemokraterna vill återuppta planerna på en externt finansierad idrottshall vid Stadshagen samt se fler hallar på Södermalm. Därutöver är det angeläget att det byggs fler fotbollshallar. Det är också fullkomligt oacceptabelt att den nya majoriteten ännu inte löst frågan om en idrottsplats i Hammarby Sjöstad.

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Idrottsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KULTURNÄMNDEN

Kristdemokraterna vill särskilt prioritera kultur för barn och ungdomar. Det är särskilt viktigt att satsa på den skapande delen av kulturen, eftersom många barn och ungdomar på sin fritid är passiva konsumenter av TV, video, film och musik. Kulturskolan har stor betydelse för barns och ungdomars kulturliv. Barn som själva spelar teater, får också lust att se teater.

Kulturens betydelse för integration bör uppmärksammas mer. Staden ska stödja minoriteters egna insatser för att behålla och vidareutveckla de kulturella drag som de själva anser viktiga. Det romska kulturcentrum som den borgerliga majoriteten startade, är en del i den nationella minoritetspolitiken att stödja en satsning på romerna.

Det är viktigt att personer med olika funktionshinder får möjlighet att delta i stadens kulturutbud. För tillgänglighetsskapande åtgärder avsätts medel i gatu-

och fastighetsnämndens investeringsplan. Kulturnämnden utarbetar en plan för dessa åtgärder. Ett exempel på hur dessa medel kan användas på ett bra sätt är försöket att göra teater mm tillgängligt för döva och hörselskadade.

När en människa blir sjuk eller gammal försvinner inte hennes behov av kultur. I äldreården är det därför viktigt att ha med kulturen som en del i omvårdnaden.

Biblioteken

Biblioteken är utomordentligt goda kulturförmedlare. Arbetet med litteratur och böcker är dock bibliotekens centrala uppgift. Biblioteken ska utöka sitt urval av kassetböcker och lättläst litteratur för vuxna med lässvårigheter och synskadade. Ett nära samarbete mellan biblioteket och skolan har stor betydelse för att motivera barn och ungdomar till mer läsande.

Kulturhuset

Kulturhuset skall fortsätta sitt arbete för barn- och unga, genom bland annat Rum för barn, utställningar för barn och Lava för ungdomar. Öppethållandet på kvällar och helger bör förbättras som ett komplement till stadsdelarnas barn- och ungdomsverksamhet. Kristdemokraterna avstyrker majoritetens förslag om ytterligare 5 miljoner till Lava.

Kulturstödet

Stadens ekonomiska kulturstöd skall verka för frihet, mångfald och kvalitet i kulturlivet. Stödet skall inriktas till kultur för barn och ungdomar. Det är viktigt att de scener och lokaler som finns i stadens ägo samnyttjas med de fria grupperna.

Sponsring

Kultursponsring är ett sätt att tillföra mer pengar till kultursektorn. Det innebär inte att sponsring kommer att ersätta det offentliga stödet men att det däremot kan vara ett viktigt komplement. Sponsring är en inkomstkälla men också en viktig kontaktyta för att nå människor som annars inte besöker kulturevenemang. Det sker exempelvis genom att företag som sponsrar en teater eller ett kulturevenemang i gengäld får biljetter till sina anställda.

Överföring till stadsdelsnämnderna

Stadsdelsbiblioteken överfördes under förra mandatperioden till Kulturnämnden. En ökad roll för stadsdelsnämnderna på området lokalsamordning och ungdoms- och kulturverksamhet innebär dock att de också bör ha ansvaret för stadsdelsbiblioteken. Kristdemokraterna föreslår därför att stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna.

Stadens uppgift är att bidra till att det finns lokaler så att barn och ungdomar kan ha en rik och varierad fritid. Kristdemokraternas inställning är att samlingslokalerna primära syfte är att säkerställa prioriterade gruppers tillgång till mötesplatser. De prioriterade grupperna utgörs av barn, ungdomar,

funktionshindrade, pensionärer och Anonyma Alkoholister och Narkomaner. Kristdemokraterna anser att ansvaret för stödet till stadens samlingslokaler bör föras över till stadsdelsnämnderna.

Genom att föra över ansvaret för bibliotek och samlingslokaler till stadsdelsnämnderna ges de bästa förutsättningarna för att skapa lokala kulturcentra. Beslutsfattandet och kontakterna kommer närmare de som nyttjar verksamheterna.

Stadens hemgårdar och 4H-gårdar bör bli sk Kommunövergripande Verksamheter (KÖV). Bidragsgivningen ska skötas av stadsdelsnämnderna. Om därmed de verksamheter som inbegriper ungdoms- och fritidsverksamhet och lokalnyttjande för barn, ungdomar och andra prioriterade grupper samlas hos stadsdelsnämnderna finns förutsättningarna för att de lokaler staden äger eller ger bidrag till utnyttjas mest rationellt. I varje stadsdelsnämndsområde kan man på detta sätt förbättra förutsättningarna för föreningsliv, kulturliv, ungdomars fritid och det drogförebyggande arbetet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Kulturnämnden** godkänns.
2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**
  - 2.1 Ansvaret för stadsdelsbiblioteken överförs till stadsdelsnämnderna.
  - 2.2 Ansvaret för stödet till stadens samlingslokaler, Hemgårdar och 4H-gårdar överförs till stadsdelsnämnderna.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KYRKOGÅRDSNÄMNDEN

Nämnden skall i sin helhet finansieras av begravningsavgiften som fastställs av kommunfullmäktige. För 2005 föreslås begravningsavgiften uppå till 7 öre per skattekrone och Kristdemokraterna föreslår ingen förändring.

Våra kyrkogårdar skall vara rofyllda och vackra. I en dialog med medborgarna bör riktlinjer för tillgänglighet kunna tas fram. Tyvärr råder otrygghet och brott begås även vid våra kyrkogårdar. Besökare upplever att den helgd och respekt man kan förvänta sig ska visas på begravningsplatser inte respekteras. Den stadsvakt Kristdemokraterna vill införa bör ha även kyrkogårdar och begravningsplatser under uppsikt.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Kyrkogårdsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Utbyggnad av 3G-nätet

Strålskyddsinstitutets kartläggningar liksom andra studier pekar på att strålning från sändare och basstationer sannolikt är så obetydlig att människors hälsa inte påverkas. När det gäller bruk av mobiltelefoner rekommenderas dock hands-free för att minska strålning. Kristdemokraterna menar att staden måste beakta försiktighetsprincipen och noga följa forskningen på det här området. När det är motiverat bör staden införa olika typer av försiktighetsåtgärder. Staden ska kräva av operatörer att de ska redovisa den strålning deras utrustning avger samt var basstationer och sändare är placerade. Huruvida operatörer är skyldiga att redovisa det senare ska nu avgöras av miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt. Miljönämnden i Karlskrona har krävt att olika operatörer ska berätta exakt var i kommunen man placerat sina sändare/basstationer.

Större respekt måste visas den oro människor känner inför strålning. Därför bör miljö- och hälsoskyddsnämnden tillföras kompetens för att kunna bidra till upprättande av lokala "strålningskartor". De bör också göras tillgängliga på stadens hemsida.

Det är helt orimligt att operatörerna inte samordnar uppförandet av sändare/basstationer. I nuläget kan konkurrerande system leda till uppförande av master och basstationer i närheten av varandra. Följaktligen bör staden upprätthålla kravet på att operatörer ges tillstånd endast under förutsättning att samordning sker

Många medborgare är upprörda över att de inte har något inflytande över förfulande master och sändare. Det är en demokratisk rättighet att kunna påverka sin omedelbara omgivning. Att sätta sändare och master bör inte likställas med vägbyggnation utan det bör ges möjlighet för medborgare att påverka. Följaktligen bör samråd äga rum med avseende på markplacering, så att allmänheten får information och möjlighet att påverka placeringen. Detta innebär att operatörerna följaktligen ska vara skyldiga att redovisa var uppbyggnad sker inom detaljplanelagt område.

Tillsynsarbetet

Miljö- och hälsoskyddsnämndens självförsörjningsgrad bör öka. Idag är försörjningsgraden för tillsynsverksamheten cirka 40 % men varierar mellan de olika typerna av tillsyn. Miljöbalkens intention, att full avgift ska tas ut för tillsynen, är rimlig, men det får accepteras att så inte kan ske i ett slag. En viss förbättring av kostnadstäckningen har skett genom den nya taxan. Det är viktigt att miljö- och hälsoskyddsnämndens motprestation ökar i den omfattning som tillsynsavgifterna ökar dvs. servicen gentemot medborgare och

företagare bör öka när tillsynsavgifterna ökar. Servicen kan vara till exempel utökad information till företagare samt feedback om hur miljösituationen förbättrats med anledning av den skärpta tillsynen.

Framförallt behöver de mindre företagen få stöd att utveckla sin egenkontroll. Detta arbete har påbörjats av nämnden. Fastigheters miljöpåverkan är omfattande och med anledning av det ökade byggandet i Stockholm finns behov att stärka egenkontrollen och tillsynen inom byggsektorn och inom transportverksamheterna. Det arbete som förvaltningen påbörjat med satsningar för att främja energieffektivisering i bostäder är bra och bör fullföljas. Andra viktiga områden som bör prioriteras är förebyggande allergiarbete framförallt med allergirond och egenkontroll på skolor och förskolor samt en förstärkt tillsyn och stöd att utveckla egenkontrollprogram inom livsmedelsområdet.

Barns miljöer bör prioriteras på ett tydligt sätt i tillsynsarbetet. Det gäller avgaser i närheten av miljöer där barn vistas, buller exempelvis i förskolornas stora barngrupper eller i kollektivtrafiken, där tunnelbanevagnar orsakar starka friktionsljud och bussar som ger upphov till kraftigt buller och vibrationer. Att minimera riskerna för barns hälsa bör vara ett prioriterat mål.

Miljömiljarden

Delar av de medel som avsatts för Miljömiljarden har använts till vad som angavs vara det huvudsakliga syftet: investeringar som avser att sanera mark och vattendrag. I de projekt som avser vissa andra åtgärder ryms bra projekt som handlar om vattenrening och att i framtiden undvika att miljöskulder uppkommer. Dit hör t ex Hälsomässigt hållbara hus och Miljölaboratorium som Miljöförvaltningen och Renhållningsförvaltningen tagit initiativ till.

Trafikens utsläpp

På trafikområdet finns flera olika mål som ska tillgodoses. Dels att underlätta mobilitet och framkomlighet genom att exempelvis öka investeringarna i utbyggnad av vägar och kollektivtrafik. Dels att begränsa utsläppen av t ex kväveoxid och koldioxid. Ett ansvarsfullt politiskt agerande handlar om att sammanväga de olika målen mot bakgrund av vad som är långsiktigt nödvändigt för miljöns och vår livskvalitets och överlevnads skull och vad som är kortsiktigt möjligt från en ekonomisk utgångspunkt. Inriktningen måste också vara att "internalisera" miljökostnaderna, alltså att prissätta varor, tjänster och transporter så att de motsvarar miljöeffekterna. Det är viktigt att staden alltmer räknar med de totala effekterna, även för miljön, av sitt agerande.

Staden måste i sin planering ta ökad hänsyn till vad som är miljömässigt rimligt när det gäller t ex byggande och trafikplanering. Det innebär t ex att vara mycket noggrann med att utarbeta miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) och inte planera för en situation där miljökvalitetsnormer och utsläppsvärden överskrids. Kontrollen av att miljözonen och tomgångsförbundet efterlevs bör öka.

Stockholms stad måste fortsätta att ligga i framkant när det gäller introduktionen och stödet till miljöbilar. För att göra fler stockholmare intresserade av att införskaffa miljöbilar, istället för konventionella fordon, är det viktigt att öka incitamenten för detta genom t ex gratis besöksparkering. Det är viktigt att staden får fler tankstationer med miljöbränslen och att även kringliggande kommuner är engagerade så att det blir ett nät av tankstationer med miljöbränslen. Stockholms stads användning av biogas är exemplarisk och andra kommuner borde följa Stockholms exempel. Därför bör Kommunstyrelsen uppvakta regeringen och kräva att en strategi utarbetas för hur biogasen kan göras tillgänglig för fordonsdrift från större vatten- och avloppsreningsverk.

Att stadens olika förvaltningar fortfarande köper in stor andel konventionella fordon är under all kritik.

Livsmedel

Under förra mandatperioden tog Kristdemokraterna initiativ för att införa sk livsmedelskörkort. Den som hanterar livsmedel i storkök eller restaurang ska genomgå en utbildning som garanterar en säker och hygienisk livsmedelshantering. Förslagen om att offentliggöra tillsynsresultaten vid restauranger är rätt inriktning. Som besökare på restaurang ska det vara möjligt att ta del av eventuella tillsynsresultat för den restaurangen. Det kan med fördel ske på stadens hemsidor. Kristdemokraterna tillstyrker merparten av den kostnadsökning som majoriteten föreslagit för livsmedelstillsyn.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Miljö- och hälsoskyddsnämnden godkänns.**

2. Kommunfullmäktige beslutar

2.1 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ges i uppdrag att upprätta lokala strålningskartor i samarbete med operatörerna av 3G-nätet. Dessa bör göras tillgängliga på stadens hemsida

2.2 Kommunstyrelsen ges i uppdrag att uppvakta regeringen och kräva en strategi för hur biogas kan göras tillgänglig för fordonsdrift från större vatten- och avloppsreningsverk.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

För att minska avfallsmängderna behövs bland annat ett utökat producentansvar och att staden samarbetar med Materialbolagen för att underlätta insamlingen. När producenterna får ansvar för avfallet, ökar incitamenten att redan från början producera varor som går att demontera, återanvända och återvinna. Stadens avfallshantering ska vara inriktad på att

minska avfallet, återanvända, återvinna och i sista hand energiutvinna. Avfallsupplagen måste upphöra.

Det är positivt att majoriteten i årets budget har antagit och utvecklat flera av kristdemokraternas förslag från förra årets budget. Det gäller bl a utvecklingen av biogasen samt den mobila insamlingen av farligt avfall.

Biogas

Arbetet med att utveckla biogasproduktionen är angeläget. Det finns en stor potential att öka biogasproduktionen både inom Stockholm Vatten och inom renhållningsnämndens område. Biogasen bör i första hand användas inom trafiksektorn eftersom det ger störst miljövinst. Staden har ett ansvar för att stimulera näringslivet för att skapa ett större intresse för biogas inom trafiksektorn. Därför är det positivt att staden har slutit avtal med SL för att få avsättning för biogasen och det är glädjande att flera nya biogasstationer kommer att installeras under hösten

Idag har renhållningsnämnden flera biogasbilar som hämtar avfall. Dessa är både tystare och miljövänligare. Detta utvecklingsprojekt borde utökas och målsättningen borde vara att alla sopbilar på sikt antingen är biogasbilar eller körs på annat miljöbränsle.

Fastighetsnära källsortering

Det bör bli enklare för människor att lämna källsorterat avfall och därför inriktningen att utveckla fastighetsnära källsortering riktig. Kostnaderna för storskalig ombyggnation av flerfamiljshus är dock enorma och därför bör det inte uteslutas att det till exempel kan byggas upp ”kvarternära insamlingssystem”. I all nybyggnad måste dock smarta och tekniskt utvecklade system komma till användning.

Staden bör ha som mål att successivt öka den fastighetsnära källsorteringen av hushållsavfall. Därmed kan de gröna behållarnas antal reduceras. Det är avgörande att fastighetsägarna stimuleras att medverka. I väntan på att den fastighetsnära källsorteringen införs måste förhållandena kring de nuvarande återvinningsstationerna förbättras och nedskräpningen minska. Därmed ökar medborgarnas beredvillighet att källsortera och vi får dessutom en renare stad och färre råttor.

Återvinningscentraler

Återvinningscentralerna har stor betydelse för att ta hand om avfall som inte kan lämnas på annat sätt. Det är viktigt att starta fler återvinningscentraler samt att skapa ett system för de som inte är bilburna att kunna lämna sitt avfall. Kommunfullmäktige bör ge Renhållningsnämnden i uppdrag att ta fram en strategi för hur icke-bilburna ska kunna lämna sitt avfall till återvinning/återvinningscentral.

Övrigt

Renhållningsnämndens beslut om 14-darshämtning till oförändrad taxa innebär en försämrad service. För flerpersonershushåll, främst barnfamiljer, är detta en oacceptabel försämring och leder säkerligen till negativa konsekvenser.

Det är viktigt att ett medvetet miljöarbete bedrivs också på förskolor och skolor. Det bör därför vara gratis för stadens förskolor och skolor att lämna sorterat avfall. Det är angeläget att källsorteringen ökar och att det skapas system för att hantera kompostering av organiskt avfall. Allt avfall från växt- och djurliv bör i möjligaste mån behandlas för att på sikt utöka Stockholms produktion av biogas. Samarbetet med Stockholm Vatten AB har hittills varit framgångsrikt när det gäller biogas. Det är angeläget att detta samarbete fortsätter att utvecklas för att öka biogasproduktionen.

Försöksverksamheten med insamling av organiskt restaurangavfall bör fortsätta, men även privata hushåll måste på sikt få möjlighet att lämna organiskt avfall.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Renhållningsnämnden** godkänns.

2. **Kommunfullmäktige beslutar att:**

2.1 Ge Renhållningsnämnden i uppdrag att redovisa hur en övergång kan ske så att sopbilar drivs antingen på biogas eller med annat miljöbränsle.

2.2 Ge Renhållningsnämnden i uppdrag att ta fram en strategi för hur icke-bilburna ska kunna lämna sitt avfall till återvinning/återvinningscentralen.

Specifikation av ekonomiska förändringar

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

Socialtjänstnämnden svarar för stadsövergripande sociala verksamheter. Det gäller bl.a. insatser för hemlösa, jourverksamheter såsom exempelvis kvinnojourer, familjerådgivning, lovverksamhet för funktionshindrade barn, insatser för ungdomar och vuxna som sker i enlighet med LSS samt beslut om tillstånd för alkoholutskänkning. Alla som bor i Stockholm ska kunna vända sig till staden för att få stöd och hjälp i svåra situationer.

Kristdemokraterna anser att människors nätverk och de naturliga gemenskaper de ingår i ska tas till vara i socialtjänstens arbete. Engagemang och stöd från omgivningen ska ses som en tillgång som gör att det sociala arbetet kan bli framgångsrikt och att framstegen blir bestående. Socialtjänsten ska inta en stödjande roll till de naturliga gemenskaperna men det offentliga är alltid ytterst ansvarigt för att alla ska kunna leva ett tryggt och värdigt liv.

Hemlöshet

En framgångsfaktor i arbetet med att motverka hemlösheten är intimt förknippad med hur staden vill samverka med frivilligorganisationerna. Den nya majoritetens första reella åtgärd på detta område innebär att tak-över-huvudet garantin ifrågasätts. Majoriteten vill strama åt möjligheterna för de hemlösa att, utan att söka socialtjänstens tillstånd, få tak över huvudet. Krav på biståndsbedömning för att få tak över huvudet riskerar leda till att hemlösa i ökad utsträckning undviker att söka upp härbärgesplats. Majoriteten fokuserar kommunala insatser snarare än att ge frivilligorganisationerna utrymme och resurser.

Den nu gällande tak-över-huvudet garantin måste finnas kvar. Därtill bör arbetet mot hemlösheten utvecklas med en stöd-garanti som tar vid där tak-över-huvudet garantin upphör. Den ska vara individuellt utformad och innefatta stöd och behandling mot missbruk/psykisk ohälsa. Stadsmissionens Bostället är exempel på en verksamhetsidé som det finns stort behov av.

Socialtjänstförvaltningen bör ges i uppdrag att utreda en med frivilligorganisationerna gemensam reception för hemlösa centralt i Stockholm. Där skulle både företrädare för kommunens olika enheter och för frivilligorganisationerna finnas till hands. Hemlösa som bara vill kontakta någon av representanterna ska självfallet ha rätt att göra så. Den som vill träffa socialtjänstens "tak-över-huvudet-jour" kan göra det och sedan direkt vända sig till någon av frivilligorganisationerna. Kontakt med enheten för hemlösas jourverksamhet borde också vara möjlig, liksom med landstingets vårdcentral för hemlösa. En samordning av detta slag skulle hjälpa många hemlösa att få stöd och hjälp.

En volontärbyrå har börjat arbeta som en fristående organisation. Den presenterades i samband med den frivilligmässa som staden och de frivilliga organisationerna arrangerade i augusti/september 2002. Volontärbyråns verksamhet är mycket viktig för att ge människor större möjligheter att komma i kontakt med en frivilligorganisation där deras insats kan göra stor nytta. Att volontärbyrån är en från staden fristående organisation visar att de frivilliga organisationerna gör en stor samhällsinsats.

Frivilligorganisationernas arbete är ovärderligt både när det gäller att förebygga hemlöshet och i fråga om att bygga upp det mänskliga nätverk som krävs för att många av de hemlösa stegvis ska kunna ta ansvar för ett eget hem. Detsamma gäller anhöriga, vänkretsen, tidigare arbetskamrater etc. till den som blivit hemlös. Även om staden kan finna en bostad krävs ett mänskligt engagemang från det civila samhället för att bostaden så småningom ska bli ett bestående och tryggt hem.

En del hemlösa har under längre tid varit i kontakt med offentliga myndigheter och har av en eller flera anledningar gradvis tappat förtroendet för dessa. Här kan frivilligorganisationerna spela en viktig roll, bland annat med att återknyta kontakten med de sociala myndigheterna. Staden bör därför kunna upphandla verksamhet som syftar till att stödja de hemlösa. Personligt ombud bör därtill

utses av stadsdelsnämnden för varje hemlös som önskar en person som följer med till myndigheter, hyresvärdar etc. Rekrytering av dessa personliga ombud bör ske bland frivilligorganisationer.

S:t Lukas

S:t Lukasstiftelsen har mottagning för psykoterapi, handledning och konsultation. De hjälper människor att betarbeta livsfrågor och psykiska problem. Kristdemokraterna anser att S:t Lukas verksamhet är angelägen, inte minst för anställda i Stockholms stad, och de bör få ett bidrag om 1 mnkr per år. Bidraget budgeteras inom Kommunfullmäktige mm. S:t Lukas fick bidrag under den förra majoriteten då deras arbete uppskattades av staden men de har inte fått något bidrag efter 2002.

Familjerådgivning

Den nya majoritetens syn på fristående alternativ och upphandling har slagit igenom också på familjerådgivningens verksamhet. Den intraprenad som verkat de senaste åren har tyvärr återförts till Socialtjänstnämnden. På detta område vore det angeläget att fler aktörer vore verksamma. Det kan staden bidra till genom att tillåta upphandling av fler familjerådgivningsverksamheter. Staden lever i dag inte upp till målet om högst tre veckors väntetid. För att minska kötiden bör staden utöka stödet till familjerådgivningen. Det finns flera privata familjerådgivningsföretag, som skulle kunna bidra med alternativa metoder, t.ex. mer förebyggande parutbildning och relationsvård. Kristdemokraterna anslår 5 mnkr mer än majoriteten för att minska väntetiden till tre veckor.

En familjerådgivningspeng skulle öka medborgarens möjlighet att själv avgöra vem som ska utföra stödsatsen. En ökad mångfald av utförare skulle kunna bidra till att det utvecklas alternativa metoder och insatser för par och familjer som behöver stöd. En möjlig utveckling skulle kunna vara att det växte fram familjerådgivningsenheter som exempelvis särskilt riktade sig till familjer med invandrarbakgrund. Idag tillhör skilsmässobarnen till största delen denna grupp. Med en utsatt bakgrund där kulturskillnader kan medföra starka spänningar i ett förhållande när man kommer till ett nytt land, finns det en viktig insats att göra för särskilt invandrarfamiljer och deras relationer.

Efterfrågan på familjerådgivning har ökat drastiskt när det gäller unga par under 35 år. Tidigare erfarenheter visar att många par väntade allt för länge med att söka hjälp och att problemen då hade hunnit fördjupas.

Familjecentraler bör utvecklas i stadsdelsnämnderna. Vid dessa kan till exempel ungdomsmottagning, familjerådgivning och BVC samordnas.

Samverkan med landstinget

Ett gemensamt huvudmannaskap mellan staden och landstinget skulle underlätta arbetet med de grupper av medborgare som har behov av åtgärder både från landstingets och stadens sida. En gemensam nämnd tillsammans med

Landstinget bör inrättas för i första hand psykiskt funktionshindrade och hemlösa med medicinska och psykiatriska problem. övervägas.

Våldtagna kvinnor

I en undersökning nyligen visades att av 67 anmälda våldtäkter i Stockholms city gick endast tre till åtal. Anledningen till att så få anmälningar tas på allvar är troligen att de utsatta möts av en grundläggande misstro och skepticism och att polis och åklagare int prioriterar våldtäktsfall. Ett ökat samarbete mellan polis, åklagare, brottsofferjour, kvinnojourer m fl måste komma till stånd.

Stadens verksamhet inom "Teamet för våldtagna kvinnor" ger stöd och hjälp till kvinnor som varit utsatta för våldtäkt. De hjälper också kvinnan om hon vill anmäla våldtäkten och är ett stöd i den vidare processen. Staden skulle emellertid behöva utveckla arbetet för att komma tillrätta med den situation som råder, där det sällan lönar sig att ens anmäla en våldtäkt. Ett projekt där man samordnar polis, åklagare, socialtjänst och kvinnojour, Teamet för våldtagna kvinnor med flera borde nu vara en rimlig åtgärd. Där kan man tillsammans ta fram riktlinjer och handlingsplaner för hur man på bästa sätt kan se till att kvinnan som anmäler våldtäkt eller misshandel får en rättssäker behandling.

Supporter

Kristdemokraterna vill permanenta det brottsförebyggande arbetet Projekt Supporter. Projekt Supporter startades av fältassistenter i Farsta stadsdel i slutet av 1990-talet för att motverka en utveckling där ungdomar dras ned i kriminalitet i samband med idrottsevenemang. Målet med projektet var att i samband med matcher fånga upp de ungdomar som ligger i riskzonen för att sedan på olika sätt arbeta vidare med dem på hemmaplan i de olika stadsdelarna och kommunerna. I oktober 2003 utsågs Projekt Supporter till Sveriges bästa lokala brottsförebyggande projekt.

Det framstår som om rouletten fått avgöra att Brand- och räddningsnämnden fått ansvaret för projektet. Kopplingen till nämndens övriga verksamhet framstår som obefintlig. Socialtjänstnämnden bör handha Projekt Supporter och Kristdemokraterna vill att resurserna som budgeterats om 1 mnkr överförs dit.

Säkerheten vid krogarna

Många vålds- och vapenbrott sker i och utanför krogarna. Polisens tillsyn över krogarna visar att narkotikan flödar, restaurangerna överserverar, att personal är berusad och att situationen allmänt sett är ohållbar. Enligt krogkommissionen i Stockholm har narkotikaanvändningen ökat markant i krogmiljö. 2002 visar en undersökning att 60 % av krogpersonalen någon gång själva använt narkotika och att 14 % av personalen ser narkotikapåverkade gäster varje kväll. Många krogar är därtill lokaliserade längs mycket trafikerade gator. Enligt en undersökning skadades 377 personer på de farligaste gatorna i Stockholm, varav många är krogtäta gator (Polisens trafikenhet).

Fler åtgärder bör därför vidtas såväl av staden, som av krogarna, Polisen och av lagstiftaren.

Restauranger med serveringstillstånd efter kl. 01 bör ha obligatorisk utbildning av sina ordningsvakter. Staden bör eftersträva tydligare bestämmelser om vilka befogenheter ordningsvakterna har och att de står under Polisens befäl.

Trots att det de senaste åren har begåtts många vapenbrott och överservering skett har det inte inneburit att något tillstånd dragits in. Det finns skäl att ifrågasätta om Socialtjänstnämndens tillståndsutskott verkligen efterlever de regler fullmäktige fastställt eller om det är så att staden tar konkurrensmässiga hänsyn som Alkohollagen inte tillåter.

Såväl Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare och Polisen som Socialtjänstförvaltningen menar att kameror utanför krogar ökar säkerheten för både personal och gäster. Därtill kan de bidra till att brott klaras upp. I dagsläget är det ca 20 krogar i staden som har kameraövervakade entréer.

I Stockholms innerstad, där många krogar med serveringstillstånd ligger, råder en hög brottsnivå. Många medborgare rör sig till och från bussar och tunnelbana, teatrar och restauranger. Krogarnas köer befinner sig i princip helt utomhus på trottoarerna vilket leder till onödiga sammanställningar och ordningsproblem. Andra näringsidkare får i de allra flesta fall lov att ordna sina kundköer inomhus.

Drogförebyggande arbete

Det förebyggande arbetet för att förhindra missbruk är avgörande för hur framtiden kommer att se ut på detta område. De personliga livsödena, sönderslagna hem, barn till missbrukande föräldrar, misshandel och annan kriminalitet är effekter av det utbredda alkohol- och narkotikabruket.

Stadens senaste drogvaneundersökning tas till intäkt för att tro på kraftiga minskningar av droganvändningen. Sett till den nivå av konsumtion som många barn och ungdomar har är det alarmerande siffror. Spriten har stor betydelse för ungdomar i Stockholm och för gymnasieungdomar är spriten numera viktigare än starkölet. Detta borde leda till än mer intensifierade insatser för att skapa drogfria miljöer och att skjuta upp ungdomars första kontakt med alkohol.

Kampen mot drogerna kan förmodligen aldrig vinnas om inte det civila samhället mobiliseras.

Att påverka normbildningen hos trendkänsliga ungdomar kräver en bred ansats. Sänkta priser och ökad tillgänglighet genom mer langning och förekomst på skolorna försvårar möjligheterna att skapa drogfria miljöer och att försena alkoholdebuten.

Socialtjänsten ska arbeta för att så tidigt som möjligt komma in i ett rehabiliteringsarbete. För den som kommit långt i sitt missbruk och kanske också blivit hemlös är vägen tillbaka in i samhället desto längre.

Socialtjänsten skall i första hand överväga stöd och vård på hemmaplan och därför skall resurser satsas på detta i förhållande till dyra institutionsplaceringar. Sådana måste dock finnas tillgängliga och ett bra samarbete måste finnas med Landstingets missbruksvård. I arbetet med hemlösa och rehabilitering av drogmissbrukare skall staden arbeta aktivt tillsammans med frivilligorganisationer. Deras verksamhet fyller en viktig funktion då de ofta finns tillgängliga på tider utöver socialtjänstens verksamhet.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Socialtjänstnämnden** godkänns.

2. **Kommunfullmäktige beslutar att:**

- 2.1 Myndighetsutövning skall alltid skötas av det offentliga, men arbete med att hjälpa människor ut ur bidragsberoende, hemlöshet och missbruk kan med fördel utföras av andra.

- 2.2 "Tak-över-huvudet-garantin" skall återinrättas och utvecklas genom att utvidga de mer långvariga boendeformerna, bl a genom ett närmare samarbete med frivilligorganisationerna.

- 2.3 Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att utreda en med frivilligorganisationerna gemensam reception för hemlösa

- 2.4 En gemensam nämnd bör inrättas tillsammans med landstinget för psykiskt funktionshindrade och hemlösa med medicinska och psykiatriska problem.

- 2.5 Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att handha arbetet med Projekt Supporter.

- 2.6 Socialtjänstnämnden ges i uppdrag att snarast starta ett samarbetsprojekt för att komma till rätta med problem att våldtäkter inte utreds och går till åtal.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Bygg fler bostäder

Majoritetens mål om att bygga 20.000 nya lägenheter under mandatperioden formuleras nu som "påbörjade lägenheter". Det är självfallet av högsta vikt att

staden håller högsta fart när det gäller nybyggnation. I denna fråga finns inga andra åsikter. För att dagens och framtidens stockholmare ska kunna bo i Stockholm krävs att takten i byggandet hålls fortsatt hög. Detta ska ske samtidigt som byggandet ska vara av hög kvalitet och inte får leda till boendesegregation. Höga kvalitetskrav ska ställas.

Den bristande rörligheten på bostadsmarknaden är ett allvarligt problem. Flera olika undersökningar visar att även förhållandevis dyra lägenheter leder till omfattande flyttkedjor som friställer små lägenheter för inflyttning. Inriktningen att på olika sätt minska byggkostnaderna, främst genom att få ned de statliga skatterna på boende och byggande, är riktig. Tävlingar mellan byggherrar har också en roll att spela.

Miljonprogramsområdenas status behöver lyftas med många olika åtgärder. Stadsdelsförnyelsens fokus, liksom den gamla Ytterstadssatsningen och Storstadssatsningen, är sociala åtgärder. Delar av dessa satsningar kan motiveras men de innebär tyvärr inte att bostadsområdenas status ökar på lång sikt. När människor i dessa områden efterfrågar en annan eller större lägenhet ser de inga andra alternativ än att flytta från området.

Majoriteten bekänner sig till vikten av att de olika stadsdelarna har blandade upplåtelseformer men de vill inte aktivt förändra ensidigheten i miljonprogramområdena. Det kan göras både genom varsam tillbyggnad men också genom att tillåta omvandling till bostadsrätter i de kommunala bostadsbolagen i ytterstaden.

Funktionshinder

Nya områden ska planeras med god tillgänglighet. Avsteg kan behöva göras för enstaka lägenheter och i speciella omständigheter, t ex på vindar och för studentrum.

Brottsförebyggande frågorna

Det brottsförebyggande arbetet handlar om allt från missbruksvård till stads- och samhällsplanering med inriktning på hur bostadsområden och parker ska utformas. Det är viktigt att det redan när nya torg, bostadsområden, vägar mm. projekteras tas hänsyn till hur dessa ska utformas för att på bästa sätt skapa en trivsamt och trygg miljö och för att försvåra brottslighet. Till exempel så ska det redan från början planeras en bra och ändamålsenlig belysning av parkvägar, parkeringar och andra områden där risken för brott är eller upplevs som stor. En bra samt välplanerad park- och gatubelysning är en mycket viktig trygghetsskapande faktor, särskilt ur ett kvinnoperspektiv.

Vision för Söderort

Vision för Söderort har nyligen antagits av Kommunfullmäktige. Takten i utvecklingsarbetet måste dock hållas fortsatt hög. Av särskild vikt är att länka samman olika områden genom spårvägar och andra förbättringar av befintliga kommunikationer. En utbyggnad av infrastrukturen är nyckeln till att stärka såväl befintligt näringsliv som att höja attraktionskraften för såväl företags-

etableringar som boende. En yttre tvärbana som knyter samman tunnelbanelinjer och går vidare till Kungens Kurva och till Flemingsberg liksom en tvärbana Fagersjö – Farsta/Larsboda – Älvsjö. Det vore önskvärt att också länka samman dessa linjer med den befintliga tvärbanan Liljeholmen – Gullmarsplan – Hammarby Sjöstad.

Etableringen av en ny flygplats i södra delen av Stockholm (Södertörn) skulle skapa tillväxt och mildra delar av de befintliga problemen. Företag skulle i högre utsträckning överväga etablering söder om staden och arbetspendlingen från söder till norr skulle kunna minska. Att etablera en ny flygplats beräknas ta ca 15 år varför staden genom att uppvakta regeringen bör ta initiativ så att processen tar fart.

Etablering av lågprisbutiker

De svenska priserna på livsmedel är högre än i många andra europeiska länder. Enligt Konkurrensverket ligger svenska matpriser hela 24 procent över EU-snittet. För en genomsnittlig svensk barnfamilj skulle tyska matpriser innebära en besparing med inte mindre än 6 700 kronor per år. Stockholms livsmedelspriser ligger därtill 6 % högre än genomsnittet i Sverige. Nu har den utländska etableringen om än motvilligt äntligen börjat ta fart i Sverige. I Stockholm går det emellertid trögt. Resultatet är nedslående.

Av de fyra markanvisningar som Lidl har fått är det endast en som det nu arbetas på. De övriga fyra är offer för den kommunala samråds- och beslutsprocessen. För den LIDL-butik som nyligen öppnades i Skärholmen gjordes det huvudsakliga arbetet under förra mandatperioden.

Kristdemokraterna har stött olika beslut om att staden ska snabba på planprocessen, genomlysa hela ”byggkedjan” och utveckla projekteringsskedet samt utveckla beställarkompetensen. Dessa åtgärder har majoriteten hittills inte kunnat omvandla till snabbare planprocess eller fler lågprisetableringar.

Regionalt samarbete

Nödvändigheten av att öka den regionala samordningen och skapa ett kraftfullt regionalt samarbete i Stockholmsregionen är akut. Stockholm har stor betydelse för hela landets tillväxt. Verksamheter och företag som tillåts utvecklas framgångsrikt i Stockholmsregionen får stora spridningseffekter i övriga delar av landet. Stockholms möjligheter att främja tillväxten begränsas tyvärr såväl av regeringens ovilja att inse Stockholms betydelse som av regionens egna tillkortakommanden.

Ett regionalt självstyrelseorgan skulle främja samverkan mellan högskolor, näringsliv, offentliga organ med flera vilket kan frigöra skaparkraft och kreativitet vilket i sin tur ökar tillväxten. Detta förutsätter emellertid att regionerna har laglig möjlighet att påverka sin egen situation och inte förhindras av ett omfattande statligt regelsystem. Regionerna måste förfoga över de instrument som verkligen kan påverka tillväxtförutsättningarna.

Medan självstyrelseorgan kunnat bildas i Västra Götaland och Skåne förhindrar regeringen tyvärr ökat regionalt självstyre i Stockholmsregionen genom att inte tillåta fler regionförsök. Det innebär en stor orättvisa att de båda andra storstadsområdena kunnat utvecklas på detta område medan Stockholm förhindrats att göra det. Ett direktvalt självstyrelseorgan bör inrättas också i Stockholmsregionen.

Utbyggnad av 3G-nätet

Kristdemokraterna har tillsammans med en riksdagsmajoritet stött att den sk ledningsrätten utvidgas till att omfatta inte bara uppförande av anläggningar för elektronisk kommunikation som sammanbinds av ledningar, utan också sådana som "sammanbinds" trådlöst, t ex mobilmaster. Det är mycket rimligt att operatörerna samordnar uppförandet av sändare/basstationer i utbyggnaden av det sk 3G-nätet. I nuläget kan konkurrerande system leda till uppförande av master och basstationer i närheten av varandra. Följaktligen bör staden upprätthålla kravet på att operatörer ges bygglov endast under förutsättning av att samordning sker.

Många medborgare är upprörda över att de inte har något inflytande över förfulande master och sändare i omedelbar närhet till bostäder eller sommarstugor. Det är en demokratisk rättighet att ha möjlighet att påverka sin omedelbara omgivning. Att sätta sändare och master bör inte likställas med vägbyggnation utan det bör ges möjlighet för medborgare att påverka val av plats för uppförandet. Följaktligen bör samråd äga rum med avseende på markplacering, så att allmänheten får information och möjlighet att påverka placeringen. Detta innebär att operatörerna följaktligen ska vara skyldiga att redovisa var uppbyggnad sker inom detaljplanelagt område.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Stadsbyggnadsnämnden** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STADSMUSEINÄMNDEN

Kristdemokraterna föreslår att Stadsmuseinämndens verksamhet överförs till Kulturnämnden, som inrättar ett utskott eller delegation för dessa frågor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Stadsmuseinämnden** godkänns.
2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**
  - 2.1 Stadsmuseinämndens verksamhet överförs till Kulturnämnden, som inrättar ett utskott eller delegation för dessa frågor.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

STOCKHOLMS FASTIGHETS- OCH SALUHALLSNÄMND

Kommunfullmäktige kommer under hösten 2004 att fatta beslut om Gatu- och fastighetskontorets framtida organisation. I avvaktan på ärendet ställer Kristdemokraterna sig bakom förslaget om att i ett första steg slå samman nuvarande fastighetsförvaltning med saluhallsstyrelsen och att en gemensam nämnd under beteckningen Stockholms fastighets- och saluhallsnämnd bildas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Stockholms fastighets- och saluhallsnämnd** godkänns.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Värdegrund

Skolans huvudsakliga uppgift är kunskap och bildning. Men för inläring krävs arbetsro. Mobbning, trakasserier och våld ska självklart inte vara vardag för eleverna på Stockholms skolor. För att skapa en trygg miljö behövs en väl förankrad värdegrund. Varje skola måste aktivt arbeta för att förverkliga skolväsendets värdegrund verksamheten. Skolinspektörerna skall fortsätta att utvärdera skolornas arbete med värdegrundsfrågorna.

Gymnasieskolan

I dag fortsätter i stort sett alla elever i grundskolan till gymnasieskolan. De enda krav som ställs är att eleverna har godkänt i kärnämnen svenska, engelska och matematik. Tyvärr måste gymnasielärare ofta arbeta med problem som uppkommit under de första grundskoleåren. Gymnasielärare ska inte behöva lära elever multiplikationstabellen. Hjälp och stöd måste sättas in tidigare än idag.

Stadens lärlingsprogram bör utökas och ske i samarbete med näringslivet och den offentliga sektorn, till exempel inom vård och omsorg samt förskola.

Vänstermajoriteten låter betygsintagningen i Stockholm vara kvar. De sviker alltså sitt vallöfte, till glädje för gymnasieeleverna. Denna reform genomfördes för att undvika närhetsprincipens negativa effekter. Det är en viktig signal till elever om att kunskap räknas. Tyvärr har majoriteten gjort andra förändringar som förflyttar fokus från gymnasieskolans huvudsakliga uppdrag: kunskap och bildning. Vi föreslår att skolor återigen ska informera föräldrar om rätten till skriftliga omdömen samt att skolk återigen ska införas i gymnasieskolornas terminsbetyg.

Betygsintag är i dagsläget ett rimligt intagningssystem för Stockholms gymnasieskolor. Det är ännu för tidigt att se konsekvenserna av denna förändring, en utvärdering bör göras om några år. Utöver betygsintagning bör det finnas möjlighet att prövas på andra meriter, framförallt till de praktiska utbildningarna.

För att kunna möta elevernas behov ska staden erbjuda ett brett spektrum av både teoretiska och praktiska utbildningar. Den profilering, som stadens gymnasieskolor arbetat med under de senaste åren, är ett viktigt led i att kunna förbättra den kommunala skolan. Det är viktigt att planerna på ett dövgymnasium i Stockholm fullföljs inom en snar framtid.

Det individuella programmet är landets tredje största gymnasieprogram, vilket tyder på allvarliga brister i skolsystemet. Skolsystemet måste därför organiseras på ett annat sätt, även om det står klart att någon form av individuellt program behövs, om gymnasieskolan ska kunna ta emot alla elever.

Kristdemokraterna delar inte majoritetens prioritering att SL-kort ska delas ut avgiftsfritt till alla gymnasieelever oavsett om man bor på gångavstånd från skolan.

Dyslexicentrum

Många elever har idag läs- och skrivsvårigheter/dyslexi. Kompetensen inom Stockholms skolor att anpassa och utveckla stödet till dessa elever behöver förstärkas och vidareutvecklas. Det utrednings- och kunskapscentrum för läs- och skrivsvårigheter som avsåg att startas har ännu inte fått den roll det bör ha. Detta kunskapscentrum skulle kunna svara för utredningar och övergripande kompetensutveckling samt ge stöd till skolorna i deras arbete med dyslektiker och elever med läs och skrivsvårigheter.

Elever med utländsk bakgrund

De barn och ungdomar som kommer till Sverige ska omgående få en bra undervisning. De så kallade "förberedelseklasserna" för invandrade barn måste ha hög kvalitet. Resurserna bör samordnas regionalt inom staden för att därigenom kunna utnyttjas på bästa sätt. Nyanlända flyktingar byter ofta bostad och det har visat sig vara svårt för stadsdelsnämnderna att effektivt planera och fullfölja uppdraget.

Modersmålsundervisningen är viktig i integrationsstödet till barn och ungdomar med invandrarbakgrund. För att lära sig ett nytt språk behöver man ett befintligt språk att bygga vidare på. Skolorna och invandrarföreningarna bör här ha ett bredare samarbete.

Ämnesundervisning på modersmål kan vara värt att pröva i några Stockholmsskolor. För många nyanlända invandrare krävs lång tid att lära sig svenska så pass bra att man kan ta till sig ämnesundervisning på det nya språket. Ett alternativ till ämnesundervisning på modersmålet är att

modersmåls lärare får vara stödlärare i olika ämnen. Detta har tidigare tillämpats i Stockholm med goda erfarenheter.

Samtliga skolor måste hålla en bra kvalitet, samtidigt som man satsar på att utveckla en egen profil. Inte minst i invandrartäta områden bör skolor använda sig av möjligheten att skapa profilklasser i till exempel matematik, idrott eller språk. Profilklasser lockar ofta till sig elever från andra områden, vilket ökar integrationen.

SFI

Majoriteten har genom att återkommunalisera undervisningen i Svenska För invandrare (SFI) tvingat fram nedläggning av väl fungerande skolor, till exempel Livsticket. Ett system med SFI-peng bör införas. Vuxenutbildningen för invandrare behöver prioriteras ytterligare, i synnerhet den så kallade SFI-undervisningen. Svenskundervisningen ska i möjligaste mån vara anpassad till deltagarnas utbildning, yrkeserfarenhet och intressen. Därför måste undervisningen vara starkt knuten till praktik eller vanligt lönearbete. Färdigheterna i svenska växer snabbast när de övas i naturliga situationer på en arbetsplats och i det dagliga livet bland svensktalande. Integration sker bäst på arbetsplatsen, inte vid skolbänken.

Många invandrare har nekats tillträde till arbetsmarknaden på grund av att de inte ”slutfört sin SFI”. Detta är att betrakta som förmynderi och dessutom ett slöseri med resurser. Flyktingar som passerat sin introduktionsperiod kan gå flera år på SFI-undervisning och får då socialbidrag när de inget hellre önskar än att komma ut på arbetsmarknaden. Det är därför viktigt att man så snabbt som möjligt tar tillvara invandrares yrkeserfarenheter och utbildning. Den vanliga SFI-undervisningen bör därför kompletteras med yrkesanknuten terminologi i svenska parallellt med praktik eller yrkesarbete.

För invandrare med mycket kort grundutbildning från hemlandet och sådana som är analfabeter kan det rent av vara bättre att starta med praktik på en arbetsplats före den formella svenskundervisningen. Det har visat sig öka motivationen för svenskundervisning och för elementär läs- och skrivundervisning.

Särskilt höga krav på en kompetent SFI-undervisning gäller personer med akademisk utbildning från hemlandet eller personer med en utbildning som kräver viss garanterad yrkesbehörighet (utöver medicinska yrken gäller det till exempel elektriker och VVS-personal). Staden bör därför med så god framförhållning som möjligt ta reda på vilka yrkes- och utbildningstyper, som förekommer i aktuella flykting- och invandrargrupper. Det är också oerhört viktigt att prioritera arbetet med utformningen av valideringsregler för utländska utbildningar och kompletteringsutbildningar med svensk yrkesterminologi i samarbete med arbetsgivare, fackliga organisationer och arbetsmarknadsmyndigheter.

Särskolan

Det är viktigt att alla barn som nyttjar särskolan har möjlighet att välja vilken särskola de vill gå till. Även om mer ansvar flyttas till stadsdelsnämnderna bör det finnas en garanti om valfrihet för särskoleelever. Det är angeläget att utbildningsnämnden behåller viss kompetens kring särskolefrågor. Skolskjuts och färdtjänst får inte försämrats utan måste hålla en hög kvalitet. På samma sätt som dagens barn och ungdomar kan röra sig fritt i samhället ska barn och ungdomar knutna till särskolan ha samma möjlighet. Det är viktigt att staden uppmuntrar olika pedagogiska inriktningar för särskolan så att flera behov kan tillgodoses.

Vuxenutbildning

Även i vuxen ålder ska stockholmare kunna påbörja studier eller komplettera tidigare studier. Därigenom ökar förutsättningarna att tillgodose arbetsmarknadens snabbt skiftande behov. Studievägledningen ska vara professionell och validering och nivåbedömning ska ske smidigt och korrekt.

Vuxna förståndshandikappade

Det är angeläget att vuxna förståndshandikappade ges möjlighet till utbildning och vidareutveckling. Stadsdelarna uppmanas att sinsemellan samordna arbetsträning och studiemöjligheter för vuxna förståndshandikappade och psykiskt funktionshindrade. Därigenom kan de handikappades möjligheter att välja verksamhet efter eget intresse öka.

Enskilda förskolor

Kristdemokraterna gör en stor satsning på 150 mnkr mer än majoriteten för att minska storleken på barngrupperna i förskolorna. De enskilda förskolorna, som ligger under Utbildningsnämnden, ges ett ökat anslag på cirka 50 mnkr för att minska barngrupperna. Den avgiftsfria månaden inom förskolan tas bort då en minskning av barngrupperna är av högre prioritet.

Ytterligare 27 mnkr anslås som en höjning av grundskoleschablonen. Ca 4 mnkr fördelas av Utbildningsnämnden till fristående grundskolor.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till budget 2005 och inriktning för 2006 och 2007 för **Utbildningsnämnden** godkänns.

2. Kommunfullmäktige beslutar följande:

2.1 Redovisning av skolk skall införas i gymnasiebetygen.

2.2 Ge Utbildningsnämnden i uppdrag att pröva ämnesundervisning på modersmål i några Stockholmsskolor.

2.3 I samarbete med näringslivet utöka antalet lärlingsprogram.

2.4 Valfrihet ska gälla för särskoleelever att välja skola.

Specifikation av ekonomiska förändringar jämfört med kommunstyrelsens förslag bifogas.

KONCERNEN STOCKHOLMS STADSHUS AB

Stockholms stad äger 14 verksamhetsinriktade bolag och har majoritetsägande eller intresseposter i ytterligare ett antal. Huvuddelen av dessa har politiskt tillsatta styrelser. De ligger samlade under ett gemensamt Koncernbolag, Stockholms Stadshus AB, som utövar den operativa ägardialogen via sin koncernstyrelse och koncernledning.

Majoritetens förslag om att varje bolag ska bli öppnare gentemot allmänheten, inbjuda till öppet hus och utveckla sina hemsidor är steg i rätt riktning.

Försäljning av bolag

Staden bör planera för en försäljning av ett av de tre bostadsbolagen, Stockholms hem samt Centrumkompaniet och Stokab. Kristdemokraterna bedömer att dessa tre bolag i huvudsak bedriver affärsmässig verksamhet och att det finns ett kommersiellt intresse av att förvärva dem. I vart och ett av fallen ska det ske när det är lämpligt sett ur marknadssynpunkt.

BOSTADSBOLAGEN

Stockholmsregionen står inför en stor utmaning att bereda plats för alla de som önskar flytta till Stockholm de närmaste åren. Det tryck som bostadsmarkanden idag är utsatt för skapar stora problem. Att kunna upprätthålla och ytterligare öka de senaste årens kraftigt ökade bostadsbyggande och säkra en mångfald av upplåtelseformer är en av de viktigaste frågorna i Stockholmsområdet de närmaste åren. Bristerna på bostadsmarknaden med en stor svart marknad, uppdrivet prisläge och svårigheter för företagen att rekrytera personal genom att det saknas bostäder, drabbar alla i Stockholm. Bristen på studentbostäder leder till problem för Stockholm som studieort. I stället för att satsa på nybyggnation av studentbostäder väljer majoriteten att bygga om Skatteskrapan som blir dyrare för studenterna och ger färre lägenheter i jämförelse med kostnad för nybyggnation. Grupper som normalt sett har svårt att få bostad drabbas naturligtvis extra hårt.

I Stockholm bör det finnas minst två stora kommunala bostadsföretag. Det innebär att Kristdemokraterna ser positivt på att staden förbereder försäljning av ett av bolagen och väljer en gynnsam tidpunkt för att göra detta.

Den bostadssituation som råder här under överskådlig tid talar för att staden bör behålla två bostadsbolag. Bostadsbolagen ska ha tydliga direktiv att medverka till att det finns ett gott utbud av hyreslägenheter i staden till en rimlig kostnad samt att främja konkurrens, mångfald och en god miljö. Bostadsbolagen ska främja en social bostadspolitik där alla människor, oavsett social situation, får en rimlig chans till ett bra boende. De ska också medverka till integration mellan olika etniska och sociala grupper, och erbjuda hyresgästerna möjlighet till inflytande i förvaltningen.

De kommunala bolagen bör sälja hyreshus i områden där de är starkt dominerande. Därmed kan de främja mångfald och medverka i integrationsarbetet. Majoriteten har istället valt att låta bostadsbolagen köpa andra hyresfastigheter vilket inte leder till något tillskott av nya lägenheter.

Omvandling till bostadsrätter

Stadens bolag skall även i fortsättningen möjliggöra för sina boende i ytterstaden att ombilda till bostadsrätter. Detta medför ett ökat intresse, delaktighet och makt över sitt boende som är positivt. Ombildning av bostäder ökar även blandningen av upplåtelseformer vilket möjliggör att bryta segregationen. I de områden där staden fortfarande är en dominerande aktör bör det även fortsättningsvis vara möjligt att sälja hyreshus.

För att även öka möjligheten till att påverka boendet för dem som väljer att bo i hyresrätt är det av största vikt att staden tar upp de exempel på självförvaltning som finns för att dessa former ska utvecklas.

Hyressättningssystemet

Stadens bostadsbolag, landets tre största kommunala bostadsföretag, utgör dominerande ägare på hyresmarknaden. Kristdemokraterna anser att stadens syfte med att äga bostadsbolag bör förtydligas. De har för närvarande en roll för hyressättningen då de enligt bruksvärdesystemet ska vara hyresledande. Denna roll utgör emellertid ofta en konflikt med andra uppgifter staden har. Det finns anledning att utveckla hyressättningssystemet så att det blir mer flexibelt. Kristdemokraterna välkomnar uppgörelsen mellan hyresgästföreningen, SABO och de privata fastighetsägarna som bland annat innebär att lägesfaktorn ges ökad betydelse.

Nuvarande hyressättningssystem med åldersklasser, som styr hyressättningen, motsvarar inte människors prioriteringar. Lägesfaktorn har ett alltför svagt genomslag i hyressättningen. Göteborg och Malmö har en större differentiering mellan innerstads- och ytterstadshyror än vad Stockholm har genom att faktorer som lägenhetens storlek och standard, fastighetens skick, närhet till kommunikationer och service med mera, tillåts påverka hyrorna.

Skatteskrapan

Det sätt som majoriteten använder stadens resurser i frågan om ombyggnationen av den sk Skatteskrapan på Södermalm är oroväckande. En massiv förmögenhetsöverflyttning har skett från staden till statliga Vasakronan genom byteshandeln av femte höghuset mot skattehuset. Fastigheten bör säljas för att nu minimera förlusterna och detaljplanen bör ändras.

Nybyggnation och förvaltning

Behovet av lägenheter i Stockholm är stort och det är viktigt att stadens bolag tar ansvar för att medverka till att nyproducera lägenheter. Staden ska bygga lägenheter för olika behov där det finns olika efterfrågan och önskemål. Här kan nämnas t.ex. studentboenden, ungdomsbostäder, kollektivlösningar eller experimentboenden med miljörelaterade återvinningssystem.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **bostadsbolagen** godkänns.

2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**

2.1 Uppmana Stockholms Stadshus AB att uppmana bostadsbolagen att erbjuda sina hyresgäster i ytterstaden ombildning till bostadsrätter.

AB STOCKHOLMSHEM

Ab Stockholmshem ska säljas under 2005. Stockholms stadshus AB svarar för försäljningen.

CENTRUMKOMPANIET AB

Centrumkompaniet ska säljas under 2005. Stockholms stadshus AB svarar för försäljningen.

STOCKHOLM GLOBE ARENA FASTIGHETER AB

Stockholm Globe Arena är redan idag en stark konkurrent på den internationella evenemangsmarknaden. Det visar publikundersökningar och den bredd av världsartister och olika typer av evenemang som väljer att komma till Globen. Stockholm har dock möjlighet att utvecklas än mer som turist- och evenemangsstad och då har Stockholm Globe Arena en viktig roll att fylla. Området kring Globen är till dels ett utvecklingsområde och bolaget skall vara med i planeringen för att öka områdets attraktionskraft.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **Stockholm Globe Arena AB** godkänns.

STOCKHOLMS STADS NÄRINGSLIVSKONTOR

Att staden verkar för ett bra näringsklimat har betydelse för tillväxten i hela Sverige. Olika aktiviteter de senaste åren har pekat just på Stockholms betydelse som tillväxtmotor. Tillskapandet av Näringslivskontoret AB som koncernbolag för näringslivs- och marknadsföringsarbetet är ett led i att skapa en förstärkning av marknadsföringen av Stockholm. Staden måste driva en politik för ett Stockholm som växer. En stark koppling mellan näringslivsfrågor och arbetsmarknadsfrågor är därför viktigt. Det är inte främst bidrag och konstgjorda arbetsmarknadsåtgärder som löser sysselsättningsproblemen. Det är angeläget att det skapas riktiga jobb och att det därför finns en god relation mellan staden och näringslivet.

Små och medelstora företag

Det är viktigt att inte enbart fokusera stadens arbete på de stora företagen och koncernerna. Förvisso har deras närvaro en mycket stor betydelse. De mindre och medelstora företagen har dock en stor utvecklingspotential och därtill

kommer att stora företag en gång också varit små. Därför bör stadens näringslivsarbete också syfta till att fokusera de service- och utvecklingsbehov som finns inom mindre och medelstora företag liksom att verka för att en bredare representation finns av olika branscher. Näringar som växer upp i Stockholmsregionen sprider sig till övriga landet genom att företag runt om i landet nyttjar kunskaper från stockholmsregionen som grund för beslut om investeringar och för sin verksamhet i övrigt. En bred branschrepresentation innebär också att staden bättre står emot konjunkturedgångar.

Stadsdelsnämndernas arbete för att samverka med och stödja näringslivet i sitt område är också viktigt. Genom bred samverkan från stadsdelsnämndens sida med frivilliga organisationer, myndigheter och med företag och handel, får förvaltningen en bredare bild av hur medborgarnas behov ser ut. Samverkan för att förebygga brott, skapa ökad trygghet, utveckla ungdomars situation mm, visar sig ofta få positiva effekter. Det lokala närings- och föreningslivet kan också ha stor betydelse för stadsdelsnämndernas arbete att minska socialbidragsberoendet, få människor i arbete och underlätta flyktingars introduktion på arbetsmarknaden.

Mellan företagsområden som finns runt om i staden och kringliggande skolor har introduktions-, praktik och lärlingsverksamhet visat mycket positiva resultat. Denna form av samarbete skapar möjligheter för ungdomar att utveckla entreprenörskap och lära känna arbetsformerna inom småindustrin.

Tjänstesektorn har stor betydelse

Genom omvärldsbevakning är det möjligt att se vad som händer i andra europeiska storstäder för att vara beredd på trendförändringar som kan komma att beröra Stockholm.

Enligt Region- och trafikplanekontorets rapport Växande branscher har tjänstesektorn en speciell betydelse. De branscher som vuxit till sig först i Stockholm och sedan spridits snabbast till övriga landet domineras av tjänster. Denna spridningsprocess utmärks allmänt av ett mycket stort nyföretagande, vilket betyder att många av de nya företagen arbetar i liten skala.

Ett försök bör göras i Stockholm med skattereduktion för hushållstjänster. Det innebär att ett hushåll kan köpa enkla tjänster till ett värde av 10 000 kronor som enbart kostar dem 5 000 kronor. Detta stimulerar tillväxten av små tjänsteföretag. Därför bör en ansökan riktas till regeringen om att staden blir försökskommun för ett femårigt försök.

Stockholms Näringslivskontor AB ska arbeta i enlighet med det näringslivsprogram som staden antar. Viktiga delar i ett sådant program ska vara att bredda de nuvarande uppgifterna till att också bistå små- och medelstora företag. Andra förvaltningar och bolag i staden har ansvar och uppgifter i relation till små – och medelstora företag och SNK ska bistå i det arbete med den särskilda kompetens som bolaget besitter. Det är allmänt sett mycket viktigt att underlätta för företag att snabbt få kontakt med rätt instans i staden.

Stockholm Visitors Board

En av de uppgifter som den närmaste tiden bör vara särskilt framträdande är att arbeta för att få fler evenemang till Stockholm. Staden ska genom bolaget arbeta långsiktigt med evenemangsfrågorna i samarbete med branschen. Syftet är att locka fler besökare till Stockholm genom att staden marknadsförs som evenemangstad och erbjuder en serviceinriktad organisation för att hjälpa arrangörer av evenemang att genomföra dem.

Majoriteten har emellertid misslyckats med att få fart på evenemangsarbetet. I den nya organisation för det samlade marknadsföringsarbetet som antogs av Kommunfullmäktige i december 2003 ingick inrättande av en särskild evenemangsavdelning inom bolaget.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **Stockholms Stads Näringslivskontor** godkänns.

STOCKOLMS STADS BOSTADSFÖRMEDLING AB

Stockholms stad bör ha en kommunal bostadsförmedling. Genom samarbete med privata fastighetsägare och genom utbyggt samarbete med grannkommuner kan bostadsförmedlingen spela en viktig roll. Bostadsförmedlingen ska i huvudsak vara självfinansierande och ska därför förmedla också andra bostäder än stadens egna. Sociala och medicinska förturer ska kunna ges. Bolagets resultat efter finansnetto 2003 var 7,1 mnkr. Med anledning av att förmedlingen lämnar ett överskott bör köavgiften sänkas.

Möjligheten att införa en särskild köordning för barnfamiljer har utretts av bolaget. Flera frågor förblev obesvarade varför en förnyad utredning bör genomföras. Särskild prioritet i den ordinarie förmedlingen bör kunna ges till familjer med barn. Ungdomar bör ha nedsatt avgift. Staden bör genomföra en informationskampanj för att upplysa äldre invånare om möjligheten att ställa sig i kö till seniorbostäder från 65 år.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **Stockholms Stads Bostadsförmedling AB** godkänns.
2. **Kommunfullmäktige beslutar följande:**
  - 2.1 Att uttala att köavgiften i Stockholms stads Bostadsförmedling AB bör sänkas.

AB STOKAB

AB Stokab ska säljas under 2005. Stockholms stadshus AB svarar för försäljningen.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **AB Stokab** godkänns. .

STOCKHOLMS STADSTEATER AB

Stadsteatern skall göra god teater av hög kvalitet. Teatern skall fortsatt aktivt verka för att nå nya publikgrupper. Stadsteaterns publikenkät visar emellertid att de flesta besökarna är 51-65 år, teatervana och till 70 % kvinnor.

Kultursponsring är ett sätt att tillföra mer pengar till kultursektorn. Det innebär inte att sponsring kommer att ersätta det offentliga stödet men att det däremot kan vara ett viktigt komplement. Sponsring är en inkomstkälla men också en viktig kontaktyta för att nå människor som annars inte besöker kulturevenemang. Det sker exempelvis genom att företag som sponsrar en teater eller ett kulturevenemang i gengäld får biljetter till sina anställda. I Stockholm finns flera goda exempel på kulturinstitutioner som med stor framgång använder sig av sponsring för att öka intäkterna. Exempel på sådana kulturinstitutioner är Dramaten, Folkoperan och Liljevalchs. Kristdemokraterna föreslår i budget 2005 att Stadsteatern ska arbeta för att öka sina sponsringsintäkter. Idag utgör intäkter från sponsring en mycket liten del av de totala intäkterna.

Större samverkan är också ett sätt att tillföra mer medel till kulturen. På sikt vore det önskvärt om man kunde uppnå ett större samarbete mellan exempelvis teatrarnas verkstäder. Att framöver sätta upp en gästspelsscen, där fria teatergrupper kan hyra in sig, skulle också vara ett sätt att mer effektivt nyttja de kommunala kulturmedlen. Att utreda förutsättningar för samproduktioner med andra stadsteatrar i landet borde också övervägas.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

1. Kristdemokraternas förslag till mål och utvecklingsdirektiv för 2005-2007 för **Stockholms Stadsteater AB** godkänns.

2. Kommunfullmäktige beslutar följande:

- 2.1 Uppmana Stockholms Stadshus AB att uppmana Stadsteatern AB att aktivt arbeta för att öka sponsringsintäkterna. Stadsteatern ska årligen redovisa hur man arbetat för att öka sponsringsintäkterna.